

TAASISI YA UKUZAJI MITAALA KENYA

MTAALA WA SHULE YA JUNIA

KISWAHILI

GREDI YA 7

KENYA INSTITUTE OF CURRICULUM DEVELOPMENT

A Skilled and Ethical Society

Toleo la Kwanza 2022

Iiyorekebishwa 2024

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kuiga, kunakili, kupiga chapa au kutoa mtaala huu kwa njia yoyote ile bila idhini, kwa maandishi, ya mchapishaji.

ISBN: 978-9914-43-937-3

Kimechapishwa na Kutolewa na Taasisi ya Ukuzaji Mitaala Kenya

DIBAJI YA WAZIRI WA ELIMU

Serikali ya Kenya imejitolea kuhakikisha kuwa malengo ya sera ya elimu, mafunzo na utafiti yanatimiza maazimio ya Katiba ya Kenya, 2010, Ruwaza ya Kenya, 2030, Sera ya Mtaala ya Taifa 2019, Malengo ya Maendeleo Endelevu ya Umoja wa Mataifa, mikataba ya kieneo na kimataifa ambayo Kenya ni mshiriki. Kuhusiana na hili, Wizara ya Elimu ilianzisha kutekeleza mtaala wa Kiumilisi kuanzia shule ya Chekechea, shule ya Msingi na Shule ya Junia. Utekelezwaji wa mtaala huu unahusisha, kuangalia mara kwa mara vile unaendelea kutekelezwa na pia kutathimini utekelezwaji wake. Miaka mitano baada ya kutekelezwa, tathmini tamati ya utekelezwaji katika shule za msingi ili kubainisha ufanisi wake kama inavyopendelkezwa katika (BECF) Serikali ya Kenya iliunda Tume ya Rais ya Elimu ya kushughulikia masuala mbalimbali yaliyopendekezwa yanayoathiri sekta ya elimu nchini mwaka wa 2022. Tume hii ilitoa mapendekezo mbalimbali, yaliyochangia marekebisho ya mtaala. Mapendekezo ya tume hii, ripoti za tathmini, tathmini tamati zilizofanywa, kutoka kwa washikadao, na wale wanaotekeleza mtaala yalisababisha hatua ya kufanya marekebisho katika mtaala pamoja na kuchunguza upya masomo yaliyopendekezwa.

Mtaala wa Gredi 7 umejengwa kutokana na umilisi uliojengwa katika shule za chekechea na unamuandaa mwanafunzi kuwa na wakati mzuri wa kimpito kuingia kiwango kingine. Hata hivyo, unatoa nafasi ya kusoma zaidi kuendeleza ujuzi wa kusoma na kuandika pamoja na kuingiliana na mazingira.

Mtaala unashughulikia matokeo ya kijumla na matokeo maalumu yanayotarajiwa katika somo na mada pamoja na mada ndogo Mtaala huu unajumuisha Malengo Makuu ya Elimu ya Taifa, matokeo ya kijumla na maalum ya somo husika pamoja na mada na mada ndogo. Pia unatoa maelezo kuhusu mapendekezo ya shughuli za ujifunzaji, maswali dadisi, vigezo na viwango vya kuzingatia katika kutathmini, masuala mtambuko, maadili na mapendekezo ya shughuli za huduma za kijamii zinazochangia ujifunzaji.

Ni matarajio yangu kuwa mashirika yote ya kiserikali (SAGAs) na wadau wengine wa elimu watatumia mitaala hii kujiandaa kwa utekelezaji ufaao wa Mtaala wa Kiumilisi katika kiwango hiki.

HON. EZEKIEL OMBAKI MACHOGU, CBS
WIZARA YA ELIMU

DIBAJI YA KATIBU MKUU

Wizara ya Elimu ilianza kutekeleza mtaala wa CBC kitaifa mwaka wa 2017. Gredi 1 ni kiwango cha kwanza katika masomo ya msingi yaliyofanyiwa marekebisho kulingana na mfumo uliopendekezwa na Basic Education Act 2013. Mtaala wa gredi ya 7 uliofanyiwa marekebisho unaendelea kutekeleza mtaala kutoka kiwango cha chekechea. Mtaala huu unatoa nafasi kwa wanafunzi kukuza stadi za kimsingi za kusoma na kuandika na pia kuingiliana na mazingira yao ya karibu.

Hili ni jambo muhimu katika kufikia ruwaza na maono ya mtaala unaondelea kutekeleza mageuzi yaliyopendekezwa kama inavyoonekana katika Mswada Elekezi Nambari 1 wa mwaka 2019 Mada ya mswada huu ni; *Kuelekea Kupata Elimu Bora, inayolenga, husishi na kuelimisha, kuelekea Mendeleo Endelevu nchini Kenya*. Mswada huu unaeleza kuhusu kuvuka kutoka mtaala wa kimapenzi hadi mtaala unaolenga kukuza vipawa na kuendeleza uwezo wa mwanafunzi. .

Mtaala ya Gredi ya 7 unakusudia ukuzaji wa umilisi wa kimsingi miongoni mwa wanafunzi ambao ni: Mawasiliano na ushirikiano, Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo, Ubunifu, Uraia, Ujuzi wa kidijitali, Hamu ya ujifunzaji na Kujiamini. Mtaala huu pia unahusisha shughuli za somo husika na vipengele vingine vya Mtaala wa Kiumilisi vikiwemo masuala mtambuko, maadili na shughuli za huduma za kijamii zinazochangia ujifunzaji. Mtaala unapendekeza shughuli shirikishi za ujifunzaji na mbinu mbalimbali za kutathmini. Inatarajiwa kuwa mtaala utawaongoza walimu kuwaelekeza wanafunzi kufikia matokeo maalum yanayotarajiwa katika Gredi ya 7 na kuwaandaa ipasavyo kwa gredi zinazofuata. Ni matarajio yangu kuwa mwalimu atatumia mtaala huu kufanya ujifunzaji uwe wa kuvutia, unaochangamsha na wa kufurahiwa.

DR. BELIO R. KIPSANG, CBS

KATIBU MKUU

IDARA YA SERIKALI YA ELIMU YA MSINGI

WIZARA YA ELIMU

SHUKURANI

Sheria Nambari 4 ya 2013 (Toleo jipya 2018) ya Taasisi ya Ukuzaji Mitaala ya Kenya (KICD) inaipa uwezo Taasisi kukuza Mitaala na vifaa vya msaada kwa mtaala kwa elimu ya msingi na ya vyuo vya Elimu na Mafunzo ya juu vilivyo chini ya vyuo vikuu. Mchakato wa ukuzaji mtaala wa kiwango chochote huhusisha utafiti, ulinganishi wa kimataifa, na uhusishaji mkubwa wa wadau. Kupitia kwa mchakato huu wa utaratibu na wa mashauriano, KICD ilizua wazo la Mtaala wa Kiumilisi (CBC) kama ilivyoelezwa katika Utaratibu wa Mtaala wa Elimu ya Msingi (BECF) ambao unaafikiana na mahitaji ya karne ya 21 na matamano yanayoelezwa katika Katiba ya Kenya ya 2010, Ruwaza ya 2030, Itifaki ya Jumuiya ya Afrika Mashariki na Malengo ya Maendeleo Endelevu ya Umoja wa Mataifa.

KICD hufadhiliwa na Serikali ya Kenya ili kutekeleza majukumu na mipangilio ya serikali na sekta ya elimu. Pia, Taasisi hupata msaada kutoka kwa mashirika mengine ya kimaendeleo yanayoangazia miradi teule. Mtaala wa Gredi ya 7 umekuzwa kwa ufadhili wa Shirika la Marekani la Maendeleo ya Kimataifa (USAID). Taasisi inashukuru kwa ufadhili wote iliyoukata kutoka kwa Serikali ya Kenya kupitia Wizara ya Elimu na Washirika wengine wa kimaendeleo. Nawapa shukurani za kipekee Waziri wa Elimu na Katibu Mkuu wa Idara ya Serikali ya Elimu ya Awali na Elimu ya Msingi.

Ningependa kuwashukuru wakuza mitaala wa KICD na wafanyakazi wengine, walimu wote na wanaelimu wengine walioshiriki kama wanajopo katika ukuzaji wa mitaala. Nashukuru pia mashirika mengine yanayoshirikiana na serikali (SAGAs) na wawakilishi wa wadau mbalimbali kwa majukumu mbalimbali waliyotekeleza katika ukuzaji wa Mtaala wa Gredi ya 7. Kuhusiana na hili, ningependa kushukuru Katibu wa Tume ya Kuwaajiri Walimu (TSC) na Ofisa Mtendaji Mkuu wa Baraza la Kitaifa la Mitihani (KNEC) kwa msaada wao katika mchakato wa kukuza Mtaala huu. Mwisho, nalishukuru baraza la KICD kwa maongozi yake katika ukuzaji wa mitaala. Nawahakikishia watekelezaji wa mtaala, wazazi na washikadau wengine kuwa Mtaala huu utatekelezwa ipasavyo

Ningependa kuwahakikishia waalimu, wazazi na washikadau wote kwamba mtaala huu utaelekeza utekelezaji wa Mtaala wa CBC katika Gredi ya 7 na kuwaandaa wanafunzi kujiunga na Gredi ya 8.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Charles O. Ong'ondo', written in a cursive style.

PROF. CHARLES O. ONG'ONDO, MBS
MKURUGENZI/OFISA MTENDAJI MKUU TAASISI
YA UKUZAJI MITAALA KENYA

YALIYOMO

DIBAJI YA WAZIRI WA ELIMU	iii
DIBAJI YA KATIBU MKUU	v
SHUKURANI.....	vi
MALENGO YA KITAIFA YA ELIMU NCHINI KENYA	x
LESSON ALLOCATION AT LOWER PRIMARY	xiii
KAULI KIINI	xiv
MATOKEO YA KIJUMLA YA SOMO LA KISWAHILI	xv
MUHTASARI WA MADA NA MADA NDOGO	xvi
MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA KATIKA KIWANGO CHA KWANZA CHA MASOMO.....	xviii
MUHTASARI WA MADA NA MADA NDOGO	iv
MWONGOZO WA KUTUMIA VITABU VYA KUSOMA SHULE YA JUNIA	viii
1.0 USAFI WA UBINAFSI.....	1
2.0 LISHE BORA.....	13
3.0 UHURU WA WANYAMA.....	26
4.0 AINA ZA MALIASILI.....	37
5.0 UNYANYASAJI WA KIJINSIA	49
6.0 USALAMA SHULENI.....	61

7.0 KUHUDUMIA JAMII SHULENI.....	72
8.0 ULAGUZI WA BINADAMU	85
9.0 MATUMIZI YA VIFAA VYA KIDIJITALI KATIKA MAWASILIANO.....	98
10.0 KIJITHAMINI	109
11.0 MAJUKUMU YA WATOTO	120
12.0 MAGONJWA AMBUKIZI	133
13.0 UTATUZI WA MIZOZO	145
14.0 MATUMIZI YA PESA.....	155
15.0 MAADILI YA MTU BINAFSI.....	166
MWONGOZO WA VIGEZO NA VIWANGO VYA KUTATHMINIA ULIOPENDEKEZWA GREDI YA 7	176
MWONGOZO WA MIRADI YA SHUGHULI YA HUDUMA YA KIJAMII INAYOCHANGIA UJIFUNZAJI KATIKA GREDI YA SABA	185
MUHTASARI WA MBINU ZA KUTATHMINI, NYENZO ZA KUFUNDISHIA NA MAPENDEKEZO YA SHUGHULI NYINGINE ZILIZORATIBIWA ZA UJIFUNZAJI.....	187

MALENGO YA KITAIFA YA ELIMU NCHINI KENYA

Elimu nchini Kenya inatakiwa:

1. Kukuza na kustawisha utaifa, uzalendo na kuendeleza umoja wa kitaifa.

Nchini Kenya kuna jamii zenye mila, dini na tamaduni mbalimbali lakini tofauti hizi hazifai kuzitenganisha. Lazima waweze kuishi na kutangamana kama Wakenya. Elimu ina jukumu kuu la kuwezesha vijana kujenga hisia za uzalendo na utaifa kwa kuondoa mivutano na kukuza mielekeo chanya ya kuheshimiana. Mielekeo hii itawawezesha wanajamii kuishi pamoja kwa utangamano na kujenga uzalendo ili kuchangia ukuaji wa taifa.

2. Kukidhi mahitaji ya kijamii, kiuchumi, kiteknolojia na viwanda yanayochangia maendeleo ya kitaifa.

Elimu inafaa kuwaandaa vijana wa taifa la Kenya kutekeleza wajibu wenye umuhimu katika maisha nchini.

a) Mahitaji ya kijamii

Elimu nchini Kenya lazima iwatajarishe vijana kwa mabadiliko ya mielekeo na mahusiano ambayo yanahitajika kwa maendeleo ya haraka ya uchumi wa kisasa. Kuna uwezekano wa kuwa na mageuzi taratibu ya kijamii kutokana na maendeleo ya haraka ya usasa. Elimu inapaswa kuwasaidia vijana kujirekekebisha kutokana na mabadiliko haya.

b) Mahitaji ya kiuchumi

Elimu nchini Kenya inafaa kukuza raia walio na stadi, maarifa, ujuzi na sifa za kibinafsi zinazohitajika kuhimili maendeleo ya kiuchumi. Kenya inajenga uchumi huru na wa kisasa ambao unahitaji wafanyakazi wa kutosha, walio na maarifa yanayohitajika humu nchini.

c) Mahitaji ya kiteknolojia na ya kiviwanda

Elimu nchini Kenya inafaa kuwapa vijana stadi na mielekeo inayohitajika kwa maendeleo ya kiviwanda. Kenya inatambua mabadiliko ya haraka ya kiviwanda na kiteknolojia yanayofanyika, hasa katika ulimwengu ulioendelea. Tunaweza kuwa sehemu ya maendeleo haya ikiwa mfumo wetu wa elimu utalenga kimakusudi maarifa, stadi na mielekeo itakayotayarisha vijana kwa mabadiliko ya yanayoendelea ulimwenguni.

3. Kutoa nafasi ya kujiendeleza na kujitosheleza.

Elimu inapaswa kuwezesha kutambua, kukuza na kuimarisha vipawa vya kila mmoja ili kuweza kujiendeleza na kujitosheleza. Inafaa kuwawezesha watoto kukuza uwezo wao. Kipengele muhimu cha maendeleo ya kibinafsi ni ujenzi wa tabia ifaayo.

4. Kuwawezesha wananchi kuimarisha maadili na amali za kijamii na kidini.

Elimu inakusudiwa kukuza maarifa, stadi na mielekeo itakayoimarisha upataji wa maadili na kuwasaidia watoto kukua wakiwa wenye nidhamu, wanaojitegemea na raia wakamilifu.

5. Kuimarisha usawa wa kijamii na uwajibikaji.

Usawa wa kijamii kwa mfano, usawa wa kijinsia huimarika watu wa jamii na jinsia zote wanapopata elimu sawa. Elimu inafaa ikuze usawa wa kijamii na uwajibikaji wa kijamii kutokana na mfumo wa elimu unaowezesha fursa sawa ya elimu kwa wote. Inafaa kuwapa watoto wote fursa mbalimbali na zenye changamoto zitakazowawezesha kutoa huduma jumuishi za kijamii bila kujali jinsia, uwezo au mazingira ya kijiografia.

6. Kukuza uthamini wa tamaduni mbalimbali nchini Kenya.

Elimu inafaa kuwapa vijana uelewa wa tamaduni za kale na za sasa na nafasi yazo katika jamii ya kisasa. Vijana wanafaa kuambatanisha maadili ya tamaduni bora na mahitaji yanayobadilika kulingana na maendeleo yanayotokea ili kujenga jamii thabiti ya kisasa.

7. Kuimarisha utambuzi wa uhusiano wa kimataifa na kukuza mwelekeo chanya kwa mataifa mengine.

Kenya kama nchi mojawapo ya jamii ya kimataifa inakusudia elimu iwaelekeze Wakenya kutambua na kuthamini mahusiano ya kimataifa kwa kuzingatia mikataba, uwajibikaji, haki na manufaa yanayoambatana na ushirika huo.

8. Kustawisha mwelekeo chanya kuhusu afya bora na uhifadhi wa mazingira.

Elimu inakusudiwa kujenga mielekeo ifaayo miongoni mwa vijana kuhusu udumishaji wa afya bora na mazingira kwa kujiepusha na mienendo inayoweza kudhuru afya ya mwili na akili. Aidha, inafaa kuimarisha mielekeo chanya kuhusu ukuzaji na uhifadhi wa mazingira na kuwaelekeza vijana kuthamini usafi wa mazingira.

LESSON ALLOCATION AT LOWER PRIMARY

S/No	Learning Area	Number of Lessons
1.	Indigenous Language Activities	2
2.	Kiswahili Language Activities / Kenya Sign Language Activities	4
3.	English Language Activities	5
4.	Mathematical Activities	5
5.	Religious Education Activities	3
6.	Environmental Activities	4
7.	Creative Activities	7
8.	Pastoral/Religious Instruction Programme	1
Total		31

MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA KATIKA ELIMU YA MSINGI

Kufikia mwisho wa elimu ya msingi, mwanafunzi aweze:

- a) kuwasiliana apasavyo akitumia mbinu za mazungumzo na ishara katika miktadha mbalimbali,
- b) kutumikiza maarifa, ujuzi, maadili na mitazamo katika maisha ya kila siku,
- c) kudhihirisha ujuzi wa kijamii maadili ya kijamii na ya kidini kwa nia ya kuchangia kukua kwa jamii,
- d) kukuza talanta kwa nia ya kujiendeleza na kujifanikisha,
- e) kutafiti, kutumia na kutunza mazingira kwa nia ya kujifunza na kwa maendeleo endelevu,
- f) kutumia ujuzi wa kidijitali kujifunza na kujifurahisha,
- g) kuthamini tamaduni mbalimbali kwa nia ya kuishi kwa amani,
- h) kufurahia haja ya umuhimu wa kutegemeana kwa binadamu na mataifa.

KAULI KIINI

Kiswahili ni lugha ya taifa na rasmi nchini Kenya na lugha ya mawasiliano katika eneo la Afrika Mashariki na Kati. Wakenya wengi hujifunza Kiswahili kama lugha ya pili. Ni muhimu wanafunzi wapate umilisi wa kuwasiliana kwa Kiswahili mapema hasa katika kiwango cha kwanza cha elimu. Somo hili humwezesha mwanafunzi kujenga stadi za kimsingi za kusikiliza, kuzungumza, kusoma na kuandika. Aidha, somo hili humwandaa mwanafunzi kwa mafunzo ya viwango vya juu na baadaye katika ajira.

MATOKEO YA KIJUMLA YA SOMO LA KISWAHILI

Kufikia mwisho wa kiwango cha chini, mwanafunzi aweze:

- a) kusikiliza kwa makini na kuitikia ipasavyo kwa Kiswahili katika miktadha mbalimbali ya mawasiliano,
- b) kuzingatia kanuni za lugha ili kuwasiliana kiubunifu kwa njia ya mazungumzo na maandishi,
- c) kujieleza kwa ufasaha katika miktadha mbalimbali,
- d) kusoma kwa ufasaha na kufahamu matini mbalimbali yaliyochapishwa na ya kidijitali na kutumia maarifa anayoyapata katika mazingira tofauti maishani,
- e) kutumia hati za kimaandishi na mfumo wa kidijitali kuwasiliana ipasavyo kwa kuzingatia mitindo na miundo husika katika miktadha mbalimbali,
- f) kuchangamkia matumizi ya Kiswahili kama lugha rasmi na ya taifa katika mawasiliano ya kila siku.

MUHTASARI WA MADA NA MADA NDOGO

Mada	Mada Ndogo	Vipindi Vilivyopendekezwa
Kusikiliza na Kuzungumza	1.1.1 Maamkuzi na Maagano	3
	2.1.1 matamshi Bora	3
	3.1.1 Maneno ya Adabu na Heshima	3
	4.1.1 Matamshi Bora	3
	5.1.1 Ufahamu wa Kusikiliza	3
	6.1.1 Matamshi Bora	3
	7.1.1. Maagizo	3
	8.1.1 Matamshi Bora	3
	9.1.1 Mazungumzo	3
	10.1.1 Matamshi Bora	3
Kusoma	1.2.1 Usomaji Mwafaka	3
	2.2.1 Kusoma kwa Ufasaha	3
	3.2.1 Kusoma kwa Ufahamu	3
	4.2.1 Kusoma kwa Ufasahu	3
	5.2.1 Kusoma kwa Ufahamu	3
	6.2.1 Kusoma kwa Ufasaha	3
	7.2.1 Kusoma kwa ufahamu	3
	8.2.1 Kusoma kwa ufasaha	3
	9.2.1 Kusoma kwa ufahamu	3
	10.2.1 Kusoma kwa Ufasaha	3

Kuandika	1.3.1 Uandishi Bora	3
	2.3.1 Hati Nadhifu Herufi kubwa	3
	3.3.1 Hati Nadhifu Herufi Ndogo	3
	4.3.1 Hati Nadhifu	3
	5.3.1 Matumizi ya Kikomo	3
	6.3.1 Tahajia Imla	3
	7.3.1 Kuandika maneno ipasavyo	3
	8.3.1 Tahajia	3
	9.3.1 Kifungu kutokana na picha	3
	10.3.1 Kifungu kutokana na Picha	3

Mada	Mada Ndogo	Muda Uliopendekezwa
Sarufi	1.4.1 Matumizi ya Mimi na Sisi	3
	2.4.1 Umoja na Wingi wa Majina	3
	3.4.1 Matumizi ya Huyu na Hawa	3
	4.4.1 Umoja na Wingi wa Majina	3
	5.4.1 Matumizi ya -angu na -etu	3
	6.4.1 Matumizi ya -zuri na – baya	3
	7.4.1 Ukanushaji	3
	8.4.1 Matumizi ya hiki na hivi	3
	9.4.1 Matumizi ya maneno yanayoashiria vitendo	3
	10.4.1 Vinyume vya Vitendo	3
	Jumla ya Vipindi	120

KUMBUKA:

Idadi ya vipindi vilivyopendekezwa kwa kila mada ndogo vinaweza kuwa vichache au vingi kutegemea na muktadha.

MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA KATIKA KIWANGO CHA KWANZA CHA MASOMO.

Kufikia mwisho wa kiwango cha kwanza cha masomo, mwanafunzi aweze:

- a) kutumia mbinu zifaazo za usikivu katika mawasiliano kwenye mazingira yake,
- b) kudhihirisha ufasaha wa kuzungumza kwa Kiswahili,
- c) kusoma kwa ufasaha na kufahamu aina zozote za maandishi ya Kiswahili,
- d) kuelezea mawazo, hisia na tajriba kwa maandishi ya mkono au mbinu nyingine yoyote ya uwasilishaji,
- e) kutumia sarufi ipasavyo katika mawasiliano,
- f) kutumia msamiati ufaao katika mazingira yake kuwasiliana,
- g) kuonyesha ukakamavu katika kuwasilisha masuala yanayomkabili na yanayokabili mazingira yake.

MUHTASARI WA MADA NA MADA NDOGO

Mada	Mada Ndogo	Idadi ya Vipindi Viliyopendekezwa
KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA	1.1.1 Kusikiliza na Kujibu: Mazungumzo	2
	2.1.1 Kusikiliza kwa Kina: Sauti / dh / na / th /	2
	3.1.1 Tanzu za Fasihi: Fasihi andishi na simulizi	2
	4.1.1 Nyimbo: Nyimbo za Watoto na Bembelezi	2
	5.1.1 Mazungumzo Mahususi	2
	6.1.1 Kusikiliza kwa Kufasiri	2
	7.1.1 Kusikiliza kwa Ufahamu: ufahamu wa kusikiliza	2
	8.1.1 Kuzungumza ili Kupasha Habari	2
	9.1.1 Kusikiliza kwa Kina: Sauti / d / na / nd /	2
	10.1.1 Nyimbo: Nyimbo za Kazi na Nyimbo za Dini	2
	11.1.1 Kuzungumza kwa Kuambatanisha na Vitendo/Ishara	2
	12.1.1 Kusikiliza kwa Makini	2
	13.1.1 Wahusika katika Nyimbo	2
	14.1.1 Lugha katika Nyimbo	2
	15.1.1 Kusikiliza Habari na Kujibu	2
KUSOMA	1.2.1 Kusoma kwa Ufahamu: Kifungu cha Simulizi	2

	2.2.1 Kusoma kwa Mapana: Matini ya kujichagulia	2
	3.2.1 Kusoma kwa Kina: Novela	2
	4.2.1 Kusoma kwa Ufasaha	2
	5.2.1 Kusoma kwa Ufahamu	2
	6.2.1 Kusoma kwa Kina: Maudhui na Dhamira	2
	7.2.1 Ufupisho	2
	8.2.1 Kusoma kwa Kina: Mandhari na Ploti	2
	9.2.1 Kusoma kwa Ufahamu: Kifungu cha Kushawishi	2
	10.2.1 Kusoma kwa Kina: Wahusika	2
	11.2.1 Kusoma kwa Mapana: Matini ya kujichagulia	2
	12.2.1 Kusoma kwa Ufasaha	2
	13.2.1 Kusoma kwa Kina: Mbinu za Lugha	2
	14.2.1 Kusoma kwa Ufahamu: Kifungu cha Mjadala	2
	15.2.1 Ufupisho	2
KUANDIKA	1.3.1 Viakifishi: Herufi kubwa na Kikomo	2
	2.3.1 Barua ya Kirafiki ya Kutoa Mwaliko	2
	3.3.1 Insha za Kubuni	2
	4.3.1 Insha za Kubuni: Masimulizi	2
	5.3.1 Insha ya Maelekezo	2

	6.3.1 Insha za Kubuni: Picha	2
	7.3.1 Insha za Kubuni: Maelezo	2
	8.3.1 Viakifishi: Mabano na Kistari Kifupi	2
	9.3.1 Insha za Kubuni: Masimulizi	2
	10.3.1 Barua ya Kuomba Msamaha	2
	11.3.1 Insha za Kubuni: Maelezo	2
	12.3.1 Hotuba ya Kupasha Habari	2
	13.3.1 Insha ya Kubuni: Maelezo	2
	14.3.1 Insha ya Maelekezo	2
	15.3.1 Kuandika Kidijitali: Barua pepe	2
SARUFI	1.4.1 Aina za nomino: Nomino za Makundi na Nomino za Dhahania	2
	2.4.1 Vihusishi: Vihusishi vya -a Unganifu na Vihusishi vya Sababu	2
	3.4.1 Aina za nomino: Nomino za Wingi na Nomino za Vitenzi-jina	2
	4.4.1 Nyakati na Hali: Wakati uliopo, Wakati uliopita na Wakati ujao	2

5.4.1 Nyakati na Hali: Wakati uliopita hali ya kuendelea na Wakati ujao hali ya kuendelea	2
6.4.1 Vitenzi: Vitenzi Vikuu na Vitenzi Visaidizi	2
7.4.1 Vitenzi Vishirikishi	2
8.4.1 Ngeli na Upatanisho wa Kisarufi: Ngeli ya A-WA na Ngeli ya U-I	2
9.4.1 Ngeli na Upatanisho wa Kisarufi: Ngeli ya KI-VI na LI-YA	2
10.4.1 Vinyume vya Maneno	2
11.4.1 Mnyambuliko wa Vitenzi: Kauli ya Kutenda, Kutendea na Kutendwa	2
12.4.1 Aina za Sentensi: Sentensi Sahili	2
13.4.1 Ukanushaji kwa Kuzingatia Nyakati	2
14.4.1 Ukubwa wa Nomino	2
15.4.1 Usemi Halisi na Usemi wa Taarifa	2
Jumla ya vipindi	120

KUMBUKA:

Idadi ya vipindi vilivyopendekezwa kwa kila mada ndogo vinaweza kuwa vichache au vingi kutegemea na muktadha.

MWONGOZO WA KUTUMIA VITABU VYA KUSOMA SHULE YA JUNIA

Utanzu ulioteuliwa wa kusomwa Gredi ya 7 ni wa Novela. Matokeo yanayotarajiwa:

- i. Kukuza jadi ya usomaji miongoni mwa wanafunzi jambo ambalo ni muhimu miongoni mwa wanafunzi katika maisha yao ya ujifunzaji;
- ii. Kuwaandaa wanafunzi kusoma fasihi katika somo la Kiswahili katika mkondo wa Sayansi ya Jamii katika Shule ya Juu;
- iii. Kuwatanguliza wanafunzi katika vipengele vya kimsingi vya fasihi ambavyo ni muhimu katika maisha ya kila siku tukijua kwamba wengine watasoma fasihi katika Shule ya Juu;

Kufunza vitabu vya Kusoma katika Shule ya Junia

Wanafunzi katika shule ya Junia:

- i. Wataongozwa kusoma vitabu mbalimbali ili kuwapa nafasi ya kuingiliana na dhana na stadi katika mtaala. Hali hii itawaweka katika hali ya kupata stadi za kuzungumza, kusikiliza, kusoma, kuandika, sarufi mwanzoni;
- ii. Inatarajiwa kwamba ataingiliana na tanzu mbalimbali ili kuwa na kuwa na uzoovu na dhana za kimsingi za fasihi ili kujiburudisha na pia kukuza mazoea ya usomaji,
- iii. Hapaswi kushirikishwa katika uhakiki wa kazi za fasihi kwa undani.

Ni muhimu kukumbuka kuwa ni vitabu tu vilivyoidhinishwa na KICD vinavyopaswa kusomwa kulingana na viwango lengwa.

Tathmini ya Vitabu vya Kusoma

Kama inavyopendekezwa katika mtaala, tathmini endelevu na tamati haipaswi kuegemea vitabu vyovyote teule. Hii ni kwa sababu vitabu hivi vya kusoma SIO vitabu teule vya fasihi/(*setbooks*) kama vinavyojulikana. Tathmini inapaswa kuwa wazi na ya vipengele vya kimsingi kulenga dhana za kimsingi kama zinavyoelekezwa katika mtaala. Zaidi ya hayo, tathmini inapaswa kufanywa kwa njia ambayo kila mwanafunzi atakuwa na nafasi sawa bila kujali ni kitabu gani ambacho mwanafunzi amesoma.

1.0 USAFI WA UBINAFSI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>1.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>1.1.1 Kusikiliza na Kujibu</p> <p><i>Mazungumzo</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua vipengele vya kuzingatia katika usikilizaji wa mazungumzo,</p> <p>b) kutambua vipengele vya kuzingatia katika kujibu mazungumzo,</p> <p>c) kutumia vipengele vifaavyo katika kusikiliza na kujibu mazungumzo,</p> <p>d) kuchangamkia kushiriki mazungumzo katika miktadha mbalimbali.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vipengele vya kuzingatia katika kusikiliza (<i>k.v. kuwa makini, kumtazama mzungumzaji kwa makini ili kupata ishara za uso, kutikisa kichwa kuonyesha kusikia kauli, kutumia maneno au vihisishi vya kumhimiza kuendelea kuzungumza (k.v. ehe), kuepuka vizuizi vya mawasiliano (k.v. kutazama nje), kumtazama mzungumzaji ana kwa ana,) akiwa na mwenzake,</i> • kutambua vipengele vya kuzingatia katika kujibu mazungumzo akiwa na wenzake katika kikundi, • kusikiliza mazungumzo kuhusu suala lengwa katika kifaa cha kidijitali (<i>k.v. simu, redio au vinasu sauti</i>) huku akizingatia 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, unaposikiliza mazungumzo unapaswa kuzingatia nini ili kupata ujumbe unaowasilishwa? 2. Unazingatia nini unapomjibu mtu katika mazungumzo?

			<p>vipengele vya kuboresha usikilizaji wa mazungumzo,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kusikiliza na kujibu mazungumzo (<i>k.v. kutoka kwa mwalimu, wenzake au kutoka kwenye vifaa vya kidijitali</i>) ipasavyo. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. ● kuigiza mazungumzo (<i>k.v. ya simu</i>) kuhusu suala lengwa akiwa katika kikundi kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya kusikiliza na kujibu mazungumzo. Kila mwanafunzi apewe nafasi ya kuigiza kulingana na uwezo wake ukizingatia tahadhari za kiusalama. ● kushiriki mazungumzo na mzazi au mlezi kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya kusikiliza na kujibu mazungumzo. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi 	
--	--	--	--	--

			wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara	
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:				
<ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoeleza kwa uwazi alichokisikiliza kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya kujibia mazungumzo. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikilizia mazungumzo mbalimbali na kutambua vipengele vya kusikiliza na kuzungumza vilivyozingatiwa. • Ubunifu: mwanafunzi anapendeleza vipengele vya kuzingatia ili kuhakikisha usikilizaji faafu. • Kujiamini: mwanafunzi anaposikiliza mazungumzo na kuyajibu ipasavyo bila woga. Pia anapochangia katika shughuli ya kikundi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo na wenzake, mzazi au mlezi na kujifunza njia bora za kusikiliza na kujibu mazungumzo. 				
Maadili:				
<ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi. Pia anapoheshimu zamu ya wenzake katika mazungumzo. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika mazungumzo. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za kikundi. 				
Masuala Mtambuko:				
<ul style="list-style-type: none"> • Usafi wa kibinafsi: mwanafunzi anaposikiliza, kushiriki na kuigiza mazungumzo kuhusu suala lengwa. 				
Uhusiano na Masomo Mengine:				
<ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia dhana ya kusikiliza na kujibu. • Integrated Science: usafi wa kibinafsi ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika somo hili. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
1.2 Kusoma	<p>1.2.1 Kusoma kwa Ufahamu</p> <p><i>Kifungu cha Simulizi</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kudondoa habari mahususi katika kifungu cha ufahamu, kupanga matukio yanavyofuatana katika kifungu cha ufahamu, kufanya utabiri na ufasiri kutokana na kifungu cha ufahamu, kueleza msamiati katika kifungu cha ufahamu, kuchangamkia kusoma vifungu vya ufahamu ili kukuza uelewa wa habari. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kusoma kifungu cha ufahamu cha simulizi kwenye kitabu au kifaa cha kidijitali (<i>k.v. radio, simu</i>). Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. Rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga. kudondoa habari mahususi (<i>k.v. nani, nini, wapi, lini</i>) katika kifungu cha ufahamu cha simulizi. kupanga matukio yanavyofuatana katika kifungu cha ufahamu cha simulizi akishirikiana na wenzake katika kikundi, kufanya utabiri na ufasiri kutokana na kifungu cha ufahamu cha simulizi alichosoma, kueleza msamiati (<i>k.v. maneno na nahau</i>) katika kifungu cha 	<ol style="list-style-type: none"> Kwa nini tunasoma ufahamu? Je, ni mambo gani yanayoweza kukusaidia kuelewa kifungu cha ufahamu?

			<p>ufahamu cha simulizi na kueleza kwa kutumia kamusi. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kusoma vifungu simulizi mtandaoni au kwenye vitabu kuhusu suala lengwa akiwa na mwenzake kisha atambue na kueleza maana za msamiati wa usafi wa kibinafsi kulingana na muktadha wa matumizi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. • kumsomea mzazi au mlezi sentensi kuhusu usafi wa kibinafsi kisha kumuelezea maana za msamiati wa suala husika kimuktadha. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kudondoa habari mahususi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapotumia msamiati wa suala lengwa kwa usahihi katika muktadha maalum.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapobashiri na kufasiri kutokana na kifungu cha ufahamu.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni na kusoma vifungu kuhusu suala lengwa.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomsomea mzazi au mlezi sentensi kuhusu kumuelezea maana za msamiati wa suala husika kimuktadha.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. Pia anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Usafi wa kibinafsi: mwanafunzi anaposoma matini kuhusu suala lengwa na kuzingatia ujumbe.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa ufahamu.
- Integrated Science: usafi wa kibinafsi ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika somo hili.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>1.3 Kuandika</p>	<p>1.3.1 Viakifishi</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Herufi kubwa</i> • <i>kikomo</i> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua matumizi ya herufi kubwa na kikomo katika matini, b) kutumia herufi kubwa na kikomo ipasavyo katika matini, c) kuonea fahari matumizi ya herufi kubwa na kikomo katika matini ili kufanikisha mawasiliano. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua matumizi ya herufi kubwa na kikomo (<i>k.v. kutumia herufi kubwa kuanzia majina ya watu, mwanzoni mwa kila neno kuu katika anwani ya kitabu; kikomo; mwishoni mwa sentensi ya taarifa</i>) katika maneno, sentensi na vifungu kwenye matini andishi au za kidijitali akiwa na wenzake katika kikundi. Rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga. • kuandika maneno, sentensi au vifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia herufi kubwa na kikomo ipasavyo. Wanafunzi walio na matatizo ya kuandika wanaweza kupiga chapa, kutumie programu mwafaka au kusimulia kisa wakiandikiwa na msaidizi. 	<p>Herufi kubwa na kikomo hutumika vipi katika maandishi?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • kuandika kifungu kifupi kwa kuzingatia herufi kubwa na kikomo ipasavyo kwenye kifaa cha kidijitali (<i>k.v. tarakilishi</i>) na kuwasambazia wenzake kwenye mtandao ili wakitolee maoni. Wanafunzi walio na matatizo ya kuandika wanaweza kupiga chapa, kutumie programu mwafaka au kusimulia kisa wakiandikiwa na msaidizi. Rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga. • kushirikiana na wenzake kusahihisha kifungu kuhusu suala lengwa ambacho hakijatumia herufi kubwa na kikomo ipasavyo • kuwasomea wenzake kifungu alichandika na kuwataka waandike maneno na sentensi zinazostahili kuwa na herufi kubwa na kikomo. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. 	
--	--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • kutafiti mtandaoni au kwenye vitabu vya ziada kuhusu matumizi ya herufi kubwa na kikomo katika maneno, sentensi na vifungu na kuandika daftarini. Rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapowasomea wenzake kifungu kwa ufasaha na anaposhiriki katika mijadala na wanafunzi wenzake. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia kifaa cha kidijitali kuandika kifungu na kukisambaza mtandaoni. • Ubunifu: mwanafunzi anapoandika vifungu vyenye matumizi yafaayo ya herufi kubwa na kikomo. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti mtandaoni kuhusu matumizi ya herufi kubwa na kikomo katika matini. • Uwazaji kina: mwanafunzi anapotumia herufi kubwa na kikomo katika kifungu alichokiandika. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usafi wa kibinafsi: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia herufi kubwa na kikomo ipasavyo. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia matumizi ya herufi kubwa na kikomo. • Integrated Science: usafi wa kibinafsi ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika somo hili. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>1.4 Sarufi</p>	<p>1.4.1 Aina za nomino</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Nomino za Pekee na za Kawaida</i> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua nomino za pekee na za kawaida katika matini, b) kutambua aina za nomino za pekee katika matini, c) kutumia nomino za pekee na za kawaida ipasavyo katika matini, d) kuchangamkia matumizi ya nomino za pekee na za kawaida katika matini ili kufanikisha mawasiliano. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua nomino za pekee (<i>k.v. Kenya, Jumatatu, Kiptoo, Kisiwa chenye Hazina,</i>) na za kawaida (<i>k.v. mwanafunzi, kalamu, nyumba na mkeka,</i>) kwenye orodha, sentensi au vifungu akiwa peke yake au akiwa na wenzake, • kutaja aina za nomino za pekee (<i>k.v. majina ya watu, siku za wiki, miezi ya mwaka, mito, nchi, anwani za vitabu, za magazeti na za majarida</i>) akiwa na wenzake katika kikundi. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kutenga nomino za pekee na za kawaida katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwenye vitabu, tarakilishi, chati, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni vitu gani katika mazingira yako ambavyo ni nomino za pekee? 2. Ni vitu gani katika mazingira yako ambavyo ni nomino za kawaida?

			<ul style="list-style-type: none"> • kutunga sentensi au vifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za pekee na za kawaida akiwa na mwenzake. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia mawasiliano jumla. • kumtaja mzazi au mlezi wake nomino za pekee (<i>k.v. Mjomba Selemani, Inspekta Lama, Ziwa Naivasha na Mto Tana</i>) na za kawaida (<i>k.v. sabuni, maji, bustani, miti</i>) katika mazingira ya nyumbani. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia shara au kuandika majibu yao. 	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotaja nomino za pekee na za kawaida akiwa na wenzake.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutambua nomino za pekee na za kawaida.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino za pekee na za kawaida.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino za pekee na za kawaida kisha kuzitungia sentensi sahihi na vifungu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtajia mzazi au mlezi wake nomino za pekee na za kawaida katika mazingira ya nyumbani.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za kikundi.
- Amani: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kwa utulivu.

Masuala Mtambuko:

- Usafi wa kibinafsi: mwanafunzi anapoandika sentensi au kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za pekee na za kawaida.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: dhana ya nomino za pekee na za kawaida ni mojawapo ya mada zinazoshughulikiwa katika somo hili.
- Integrated Science: usafi wa kibinafsi ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika somo hili.

2.0 LISHE BORA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>2.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>2.1.1 Kusikiliza kwa Kina</p> <p><i>Sauti /dh/ na /th/</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua sauti /dh/ na /th/ katika silabi na maneno,</p> <p>b) kutamka sauti /dh/ na /th/ ipasavyo katika silabi na maneno,</p> <p>c) kutumia maneno yenye sauti /dh/ na /th/ katika sentensi ili kuyatofautisha kimaana,</p> <p>d) kuonea fahari matamshi bora ya sauti /dh/ na /th/ katika mazungumzo.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua sauti /dh/ na /th/ katika maneno na silabi (<i>k.v. dhamani/thamani; adhiri/athiri; dhibiti/thibiti,</i>) yakitamkwa na mwalimu, mgeni mwalikwa au katika kifaa cha kidijitali, • kutambua maneno yenye sauti /dh/ na /th/ yakitamkwa na mwalimu, mgeni mwalikwa au katika kifaa cha kidijitali na kuyatamka ipasavyo akiwa na wenzake, • kutumia maneno yenye sauti /dh/ na /th/ kwenye sentensi ili kuyatofautisha kimaana katika kifaa cha kidijitali au katika vitabu, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia 	<p>Ni maneno yepi unayoyajua yaliyo na sauti /dh/ na /th/?</p>

			<p>mawasiliano jumla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kusikiliza sentensi zilizotungwa na wenzake na kutoa maoni yake kuhusu jinsi maneno yenye sauti /dh/ na /th/ yalivyotumiwa, • kuunda vitanzandimi vinavyotumia sauti /dh/ na /th/ kwenye kifaa cha kidijitali au katika vitabu akiwa na wenzake katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara. • kusoma vitanzandimi alivyounda akizingatia matamshi bora ya sauti /dh/ na /th/, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. • kusikiliza kwa kina wenzake wakisoma vitanzandimi walivyounda na kutoa maoni yake kuhusu matamshi ya sauti /dh/ na /th/ katika vitanzandimi hivyo, 	
--	--	--	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> kumsomea mzazi au mlezi wake kifungu kuhusu suala lengwa akizingatia matamshi bora ya sauti /dh/ na / th/. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotamka maneno yenye sauti /dh/ na/ th/ ipasavyo katika sentensi na anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za kikundi. Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kuunda na kusikiliza vitanzandimi vyenye sauti /dh/ na /th/. Ubunifu: mwanafunzi anapounda vitanzandimi vyenye sauti /dh/ na /th/ na kuvitamka ipasavyo katika kikundi. Kujiamini: mwanafunzi anapotamka ipasavyo sauti /dh/ na /th/ na anapochangia katika kazi ya kikundi. Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki na mzazi au mlezi wake kusoma kifungu kwa kuzingatia matamshi bora ya sauti /dh/ na /th/. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi na pia kutunza vifaa vya kidijitali anavyotumia. Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi kwa utulivu. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lishe bora: mwanafunzi anapotamka na kuzingatia maneno yenye sauti lengwa ipasavyo katika muktadha wa suala lengwa. 				

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: dhana ya kutofautisha na kutamka sauti ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika somo hili.
- Integrated Science: lishe bora ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika somo hili.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
2.2 Kusoma	<p>2.2.1 Kusoma kwa Mapana</p> <p><i>Matini ya kujichagulia</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua msamiati uliotumiwa katika matini ya kujichagulia,</p> <p>b) kutumia ipasavyo msamiati uliotumiwa katika matini aliyosoma,</p> <p>c) kueleza ujumbe wa matini aliyosoma,</p> <p>d) kutoa muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma,</p> <p>e) kuweka rekodi ya aliyosoma kwa kuyanakili katika kijitabu,</p> <p>f) kujenga mazoea ya kusoma matini za miktadha mbalimbali kupanua mawanda wa fikra.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua msamiati uliotumiwa katika matini ya kujichagulia (<i>andishi au ya kidijitali</i>), Rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga. • kutumia kamusi kutafuta maana za maneno asiyoyajua akiwa peke yake au katika kikundi. Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Unapenda kusoma matini za aina gani? 2. Unazingatia nini unapochagua matini ya kujisomea?

			<ul style="list-style-type: none"> • kujenga rekodi ya msamiati aliojifunza katika kitabu, • kumtungia mwenzake sentensi akitumia msamiati katika matini aliyoisoma (<i>ya kimaandishi au kidijitali</i>). Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kuwaeleza wenzake ujumbe wa matini aliyoisoma, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara • kutoa muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma na kuwasilisha kwa wenzake ili waitolee maoni, • kurekodi aliyoyasoma katika kijitabu chake kwa marejeleo ya baadaye, 	
--	--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • kusakura mtandaoni na kujichagulia matini ya ziada kisha aisome, Rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga. • kutafiti mtandaoni au maktabani na kuchagua matini yanayohusu lishe bora na kumsomea mzazi au mlezi. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. 	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoandika muhtasari na kuuwasilisha kwa wenzake.
- Kujiamini: mwanafunzi anapomtungia mwenzake sentensi kutokana na msamiati wa matini ya kujichagulia akizingatia ufasaha wa lugha.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoeleza ujumbe wa matini aliyosoma.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojichagulia matini ya kusoma na kutafuta maana za maneno asiyoyajua kwenye kamusi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni na kujichagulia matini ya kusoma.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake wanapowasilisha muhtasari wa matini ya kujichagulia waliyosoma.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kutafuta na kusoma matini aliyojichagulia. Pia anapozingatia nidhamu anaposakura mtandaoni.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutunga sentensi akitumia msamiati aliojifunza.

Masuala Mtambuko:

Lishe bora: mwanafunzi anapotumia ipasavyo msamiati katika matini na kuitumia kutunga sentensi kuhusu lishe bora.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa mapana.
- Integrated Science: lishe bora ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika somo hili.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
2.3 Kuandika	2.3.1 Barua ya Kirafiki ya Kutoa Mwaliko (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza umuhimu wa barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko, b) kutambua ujumbe katika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko, c) kutambua vipengele vya kimuundo vya barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko, d) kuandika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko kwa kuzingatia ujumbe, lugha na muundo ufao, 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza umuhimu wa kuandika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko kuhusu masuala mbalimbali (<i>k.v. kuleta jamii pamoja, kuimarisha utangamano na kuhamasisha jamii</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, ni shughuli gani zinazoweza kukufanya uandike barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko? 2. Je, ni mambo gani yanayotiliwa maanani katika kuandika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko?

		<p>e) kufurahia uandishi wa barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko ili kufanikisha mawasiliano.</p>	<p>kujieleza.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua ujumbe katika kielelezo cha barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko akiwa katika kikundi, • kujadili katika kikundi vipengele vya kimuundo vya barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko (<i>k.v. anwani ya mwandishi na tarehe</i>), Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara • kushiriki katika kujadili na wenzake kuhusu lugha inayofaa katika uandishi wa barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko, • kuandika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko kuhusu suala lengwa (<i>k.v. kushiriki katika upishi wa vyakula vya kiasili, kushiriki kuhamasisha jamii kuhusu</i> 	
--	--	---	--	--

			<p><i>umuhimu wa vyakula vya kiasili</i>) na kuwasomea wenzake darasani ili waitathmini, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebishwa au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kumwandikia rafiki yake barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko kwenye hafla fulani (<i>k.v. sherehe ya siku ya kuzaliwa</i>) kwa kutumia vifaa vya kidijitali na kuwasambazia wenzake pamoja na mwalimu mtandaoni, kwa kuzingatia maadili ya mtandaoni, ili kuitolea maoni.	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kujadili ujumbe, lugha na muundo wa barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko na kuheshimu maoni ya wenzake. Pia anapowasomea wenzake barua aliyoandika.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko na kuisambaza mtandaoni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika kwa mvuto barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko kwa kuzingatia ujumbe, lugha na muundo ufaao.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapopendekeza shughuli ambazo zinaweza kumfanya aandike barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko. Pia anapoandika barua kuhusu masuala yanayoathiri jamii na kuwashirikisha wenzake katika kupendekeza suluhu.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. Pia anapotumia vifaa vya kidijitali inavyostahili.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za kikundi.
- Amani: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi kwa utulivu, heshima na kusikilizana.

Masuala Mtambuko:

Lishe bora: mwanafunzi anapoandika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha za kiuamilifu.
- Integrated Science: lishe bora ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika somo hili.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
2.4 Sarufi	<p>2.4.1 Aina za nomino</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Nomino za Makundi</i> • <i>Nomino za Dhahania</i> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua nomino za makundi na za dhahania katika matini, b) kutumia nomino za makundi na za dhahania ifaavyo katika matini, c) kuchangamkia kutumia nomino za makundi na za dhahania katika mawasiliano. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua nomino za makundi (<i>k.v. mkungu, mtungo, tita, bunda, shada, jamii, kikosi na genge</i>) na za dhahania (<i>k.v. ugonjwa, usingizi, furaha, shibe, elimu na maisha</i>) kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno na matini nyingine akiwa peke yake au katika kikundi, • kutenga nomino za makundi na za dhahania katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwa kuzipigia mstari au kuzikolezea wino katika matini za kimaandishi au za kidijitali akiwa peke yake au katika kikundi. Rekebisha 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni nomino gani za makundi zinazopatikana katika mazingira ya shuleni na ya nyumbani? 2. Ni nomino gani za dhahania zinazopatikana katika mazingira ya shuleni na ya nyumbani?

			<p>mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kushirikiana na wenzake katika kikundi kutambua nomino za makundi na za dhahania katika mazingira ya shuleni na nyumbani na kuzitungia sentensi. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kutunga sentensi kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za makundi na za dhahania akiwa peke yake au katika kikundi, • kutunga aya kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za makundi na za dhahania akiwa na wenzake katika kikundi, 	
--	--	--	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> • kushirikiana na mzazi au mlezi wake kutambua nomino za makundi na za dhahania kwenye mtandao au kwenye vitabu vya ziada na kuzitungia sentensi. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia kikamilifu katika kazi za kikundi kutambua na kutenga nomino za makundi na za dhahania. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutambua nomino za makundi na za dhahania. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino za makundi na za dhahania. • Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino za makundi na za dhahania na kuzitungia sentensi na vifungu sahihi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtajia mwenzake nomino za makundi katika mazingira ya shuleni na nyumbani. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lishe bora: mwanafunzi anapotunga sentensi na vifungu kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia aina za nomino. • Integrated Science: lishe bora ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika somo hili. 				

3.0 UHURU WA WANYAMA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Yaliyopendekezwa
3.1 Kusikiliza na Kuzungumza	3.1.1 Tanzu za Fasihi <i>Fasihi andishi na simulizi</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya fasihi ili kuipambanua, b) kujadili sifa za tanzu za fasihi, c) kutambua aina za tungo za fasihi simulizi na fasihi andishi katika matini, d) kuwasilisha utungo wa fasihi anaoujua, e) kufurahia kushiriki katika uwasilishaji wa fasihi simulizi na fasihi andishi ili kujenga ufasaha wa lugha na fasihi. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kushiriki na wenzake kueleza kikamilifu maana ya fasihi katika jamii. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. ● kutambua tanzu za fasihi akiwa peke yake au katika kikundi, ● kueleza maana ya fasihi simulizi na andishi akiwa peke yake au katika kikundi. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara. 	1. Fasihi inahusika na mambo gani katika jamii?

			<ul style="list-style-type: none"> ● kutofautisha kati ya fasihi simulizi na fasihi andishi akiwa katika kikundi, ● kujadili sifa za fasihi simulizi (<i>k.v. kuwasilishwa kwa njia ya mdomo, kuwa mali ya jamii</i>) na fasihi andishi (<i>k.v. kuandikwa, kuwa mali ya mtu binafsi,</i>) akiwa na wenzake katika kikundi, ● kutambua tungo za fasihi simulizi (<i>k.v. hadithi, semi, mazungumzo, ushairi simulizi na maigizo</i>) na fasihi andishi (<i>k.v. novela, riwaya, tamthilia, ushairi na hadithi fupi</i>) kutoka simulizi za moja kwa moja au kwenye matini za kidijitali, ● kuwawasilishia wenzake utungo wa fasihi (<i>k.v. hadithi za wanyama</i>) ili waitolee maoni, ● kushiriki na mzazi au mlezi wake kutafiti kuhusu tanzu za fasihi simulizi na andishi 	
--	--	--	---	--

			katika jamii yake. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia mawasiliano jumla.	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika kazi ya kikundi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kujifunza sifa za fasihi simulizi na andishi. ● Kujiamini: mwanafunzi anapowawasilishia wenzake utungo wa fasihi. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi kutambua tanzu za fasihi simulizi na andishi katika jamii yake. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kujieleza. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia kujifunzia sifa za fasihi simulizi na andishi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kazi ya kikundi. ● Uraia: mwanafunzi anapothamini tungo za fasihi simulizi katika jamii. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Uhuru wa wanyama: mwanafunzi anaposimulia tungo na kutilia maanani uhuru wa wanyama. 				

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia dhana ya tungo za fasihi simulizi na andishi.
- Social Studies na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya utunzaji wa wanyama.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Llilopendekezwa
3.2 Kusoma	3.2.1 Kusoma kwa Kina <i>Novela</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya novela ili kuipambanua b) kujadili sifa za novela kama utanzu wa fasihi andishi c) kuchangamkia usomaji wa novela ili kukuza stadi ya kusoma.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kueleza maana ya novela akiwa peke yake au katika kikundi. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. ● kutafiti maktabani au mtandaoni kuhusu maana na sifa za novela (<i>k.v. wahusika wachache na maudhui machache</i>) Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo.	Novela ni utungo wa aina gani?

			<ul style="list-style-type: none"> • kuwasambazia wenzake matokeo ya utafiti wake ili waisome na kutolea maoni, • kujadili sifa za novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa na wenzake katika kikundi. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kusoma novela iliyoteuliwa na mwalimu na kutambua sifa zake. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. • kumsomea mzazi au mlezi sifa za novela aliyosoma. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapochangia katika shughuli za kikundi kwa kutumia lugha fasaha. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni ili kutafiti kuhusu maana na sifa za novela. 				

- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapofanya utafiti maktabani au mtandaoni kuhusu maana na sifa za novela. Pia anaposoma tafiti za wenzake na kuzitolea maoni.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowawasilishia wenzake sifa za novela katika kikundi.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kikundi wanapojadili sifa za novela.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali ipasavyo na kuzingatia maadili anapotafiti mtandaoni.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kuwasilisha maoni yao katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika kazi za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Uhuru wa wanyama: mwanafunzi anaposoma novela kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa kina.
- Social Studies na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya utunzaji wa wanyama.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
3.3 Kuandika	3.3.1 Insha za Kubuni	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kuteua mada na ujumbe wa kuandikia insha ya kubuni,	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kuteua mada kulingana na ujumbe anaoandikia, • kutafiti kuhusu mada anayoiandikia (<i>k.v. mtandaoni</i>), 	Ni mambo gani unayozingatia unapoandaa vidokezo vya insha ya kubuni?

	(Vipindi 2)	<p>b) kujadili vidokezo kulingana na mada ya kuandikia insha ya kubuni,</p> <p>c) kuandika vidokezo vyenye ujumbe unaolingana na mada ya insha ya kubuni,</p> <p>d) kuandika insha ya kubuni inayozingatia vidokezo vilivyoandaliwa,</p> <p>e) kufurahia kuandaa vidokezo vyenye ujumbe unaolingana na mada ya insha.</p>	<p><i>vitabuni na magazetini</i>) kuhusu masuala yanayoathiri jamii,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kujadiliana na wenzake vidokezo vya mada aliyoteua, ● kuandika vidokezo vyenye ujumbe unaolingana na mada, ● kuwasomea wenzake katika kikundi vidokezo alivyoandika au awasambazie kwenye kifaa cha kidijitali ili wavitolee maoni, ● kuandika insha ya kubuni inayozingatia vidokezo alivyoandaa, ● kuwasilisha insha yake darasani au mtandaoni ili wenzake wamtolee maoni. 	
--	-------------	---	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kwa ufasaha vidokezo vya insha ya kubuni.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutafiti kuhusu mada anayoandikia insha ya kubuni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoteua mada na vidokezo mwafaka vya kuandikia insha ya kubuni.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti kuhusu mada anayoandikia insha ya kubuni kwenye makala mbalimbali.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuteua mada mwafaka na kuiandalia vidokezo.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. Pia anapozingatia nidhamu anaposakura mtandaoni.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Elimu ya utunzaji wa wanyama: mwanafunzi anapotafiti na kuteua mada kuhusu masuala yanayoathiri jamii.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha za kubuni.
- Social Studies na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya utunzaji wa wanyama.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
3.4 Sarufi	3.4.1 Aina za nomino <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Nomino za Wingi</i> ● <i>Nomino za Vitenzi-jina</i> 	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua nomino za wingi na za vitenzi-jina katika matini, b) kutumia nomino za wingi na za vitenzi- 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kutambua nomino za wingi (<i>k.v. maji, changarawe</i>) na za vitenzi-jina (<i>k.v. kusimama, kula, kuchunga</i>) kwenye chati, kadi maneno au kapu maneno akiwa peke yake au katika kikundi, ● kutenga nomino za wingi na za vitenzi-jina katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwa kuzipigia mstari au 	Je, ni nomino zipi za wingi na za vitenzi jina zinazopatikana katika mazingira yako?

	(Vipindi 2)	c) jina ipasavyo katika matini, kufurahia matumizi ya nomino za wingi na za vitenzi-jina katika mawasiliano.	<p>kuzikolezea wino katika matini za kidijitali akiwa na wenzake,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kumtajaia mwenzake nomino za wingi na za vitenzi-jina katika mazingira ya shuleni na ya nyumbani. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. ● kutunga sentensi kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za wingi na za vitenzi-jina akiwa peke yake au katika kikundi. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia mawasiliano jumla. ● kutunga aya kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za wingi na za vitenzi-jina akiwa peke yake au katika kikundi, ● kushirikiana na mzazi au mlezi wake kutafiti (<i>k.v. mtandaoni na vitabuni</i>) kuhusu nomino za wingi na za vitenzi-jina na kuzitungia sentensi kisha awasomee wenzake darasani ili 	
--	-------------	--	---	--

			wamtolee maoni. Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo.	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapochangia katika kazi za kikundi kutambua na kutenga nomino za wingi na za vitenzi-jina.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutafiti kuhusu nomino za wingi na za vitenzi-jina.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino za wingi na za vitenzi-jina.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino za wingi na za vitenzi-jina na kuzitungia sentensi na vifungu sahihi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti mtandaoni kuhusu nomino za wingi na za vitenzi-jina kisha kuwasomea wenzake darasani ili wamtotee maoni.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Maslaha ya wanyama: mwanafunzi anapotunga aya na sentensi kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za wingi na za vitenzi-jina.

Uhusiano na Masomo Mengin:

- English: somo hili pia linashughulikia aina za nomino.
- Social Studies na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya utunzaji wa wanyama.

4.0 AINA ZA MALIASILI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
4.1 Kusikiliza na Kuzungumza	4.1.1 Nyimbo <ul style="list-style-type: none"> • <i>Nyimbo za Watoto</i> • <i>Bembelezi</i> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya nyimbo za watoto na bembelezi, b) kujadili sifa za nyimbo za watoto na bembelezi, c) kujadili mitindo ya uwasilishaji wa nyimbo za watoto na bembelezi, d) kuwasilisha nyimbo za watoto na bembelezi kwa kuzingatia uwasilishaji ufaao, e) kuchangamkia uwasilishaji wa nyimbo za watoto na bembelezi ili kukuza ubunifu. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya nyimbo za watoto na bembelezi akiwa na wenzake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. • kutafiti vitabuni au mtandaoni kuhusu sifa za nyimbo za watoto na bembelezi. Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. • kuwasilisha matokeo ya utafiti wake kwa wenzake ili waweze kujadili sifa hizo. Wanafunzi walio na matatizo ya kuandika 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, ni nyimbo gani za watoto unazozijua katika jamii yako? 2. Unapomwambia mtoto bembelezi, unazingatia nini ili apate kulala?

			<p>wanaweza kupiga chapa, kutumie programu mwafaka au kusimulia kisa wakiandikiwa na msaidizi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kusikiliza vielelezo vya nyimbo za watoto na bembelezzi kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au kifaa cha kidijitali (<i>k.v. redio, rununu, kipakatalishi na runinga</i>), ● kushirikiana na wenzake kujadili mitindo ya uwasilishaji wa nyimbo za watoto na bembelezzi (<i>k.v. urudiaji wa sauti, maneno na vifungu vya maneno, uchezeshaji wa viungo vya mwili,)</i> katika nyimbo walizosikiliza. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. ● kuimba nyimbo za watoto na bembelezzi kwa kuzingatia mitindo mbalimbali ya 	
--	--	--	--	--

			<p>uwasilishaji akiwa peke yake au katika kikundi,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kutunga nyimbo nyepesi za watoto na bembelezi akiwa peke yake au katika kikundi na kuziwasilisha kwa kutumia mitindo ifaayo, ● kuimba wimbo wa watoto na bembelezi akiwa na mzazi au mlezi wake na kujadili ujumbe katika nyimbo hizo. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu uwasilishaji wa nyimbo za watoto na bembelezi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikiliza nyimbo mbalimbali za watoto na bembelezi. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga na kuwasilisha nyimbo za watoto na bembelezi. ● Kujiamini: mwanafunzi anapoimba na kuwasilisha nyimbo. Pia anapochangia ifaavyo katika shughuli za kikundi. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi kuimba nyimbo za watoto na bembelezi. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				

Masuala Mtambuko:

Haki za watoto: mwanafunzi anapotunga na kuwasilisha nyimbo zinazohusu masuala ya watoto.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia dhana ya tungo za fasihi simulizi.
- Creative Arts and Sports: somo hili pia linashughulikia uwasilishaji wa nyimbo na uimbaji.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Llililopendekezwa
4.2 Kusoma	4.2.1 Kusoma kwa Ufasaha (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kusoma kifungu kwa kuzingatia matamshi bora, kusoma kifungu kwa kasi ifaayo, kusoma kifungu kwa kutumia sauti ipasavyo, kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo, kuridhia kusoma makala kwa kuzingatia vipengele 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kujadiliana na wenzake vipengele vya kuzingatia katika kusoma makala kwa ufasaha. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. ● kutazama vielelezo vya video za watu wanaosoma kwa ufasaha makala (<i>k.v. hotuba na habari</i>) akiwa peke yake au na wenzake, ● kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi au ya kidijitali akizingatia matamshi bora akiwa 	Unazingatia nini ili kusoma makala kwa ufasaha?

		<p>vinavyofanikisha mawasiliano.</p>	<p>peke yake au katika kikundi. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kusoma kifungu cha habari kwa kasi ifaayo kuhusu suala lengwa akiwa peke yake au katika kikundi, ● kusoma kifungu akizingatia sauti ifaayo (<i>k.v. kiwango cha sauti na kiimbo</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, ● kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo panapofaa (<i>k.v. ishara za uso na mikono</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, ● kusoma mbele ya wenzake kazi yake ili wamtotee maoni, ● kumsomea mzazi au mlezi kusoma makala akizingatia vipengele vya usomaji bora. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapofanikiwa kusoma makala kwa ufasaha na anapojadiliana na wenzake katika kikundi kuhusu vipengele vya kimsingi vya kusoma kwa ufasaha. ● Kujiamini: mwanafunzi anaposoma kifungu kwa ufasaha. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotumia ishara zifaazo wakati wa kusoma kifungu. 				

- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli ya kusoma anakuza hamu ya ujifunzaji.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi wanapojadili vipengele vya usomaji bora.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika mjadala wakati wa shughuli ya ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuwasomea wenzake kifungu.
- Umoja: mwanafunzi anapotangamana na wenzake katika kikundi kujadili vipengele vya usomaji bora.

Masuala Mtambuko:

- Masuala ya elimu ya mazingira: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu maliasili.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia stadi ya kusoma.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia suala la maliasili.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lirilipendekezwa
4.3 Kuandika	4.3.1 Insha za Kubuni <i>Masimulizi</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua lugha ya kiubunifu katika insha za masimulizi, b) kujadili umuhimu wa lugha ya kiubunifu katika insha za masimulizi,	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kutambua lugha ya kiubunifu katika vielelezo vya insha za masimulizi akiwa peke yake au katika kikundi, ● kushirikiana na wenzake kujadili umuhimu wa lugha ya kiubunifu katika vielelezo vya insha za 	Je, ni mambo gani utahitaji kuzingatia ili kuandika insha nzuri ya masimulizi?

		<p>c) kubainisha wahusika na mandhari katika insha za masimulizi,</p> <p>d) kujadili umuhimu wa wahusika na mandhari katika insha za masimulizi,</p> <p>e) kuandika insha ya masimulizi akizingatia lugha, wahusika na mandhari ifaavyo,</p> <p>f) kufurahia kuandika insha ya masimulizi akizingatia lugha, wahusika na mandhari ifaavyo ili kukuza ubunifu.</p>	<p>masimulizi. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kubainisha wahusika na mandhari katika vielelezo vya insha za masimulizi kutoka kwenye maandishi au vifaa vya kidijitali akiwa peke yake au katika kikundi, ● kushirikiana na wenzake kujadili umuhimu wa wahusika na mandhari katika insha za masimulizi, ● kuandika insha ya masimulizi akitumia lugha kiubunifu na kuwabainisha wahusika na mandhari akizingatia suala lengwa. Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. ● kuwasomea wenzake insha aliyoandika ili waitathmini, 	
--	--	---	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> ● kumsomea mzazi au mlezi kielelezo cha insha ya masimulizi kisha atambue matumizi ya lugha kiubunifu na ubainishaji wa wahusika na mandhari. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadili kwa ufasaha umuhimu wa ubainishaji wa wahusika na mandhari katika insha za masimulizi. Pia anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waitathmini.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusoma vielelezo vya insha ya masimulizi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha kwa kutumia lugha kiubunifu na kubainisha wahusika na mandhari.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika na kuwataka waitathmini.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwasomea wenzake insha ya masimulizi.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. Pia anapotathmini insha za wenzake.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Masuala ya elimu ya mazingira: mwanafunzi anapoandika insha ya masimulizi kuhusu aina za maliasili kwa kuzingatia matumizi ya lugha kiubunifu, ubainishaji wa wahusika na mandhari.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha ya masimulizi.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kiuchumi kama vile maliasili.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lilizopendekezwa
4.4 Sarufi	4.4.1 Nyakati na Hali; <ul style="list-style-type: none"> • <i>Wakati uliopo</i> • <i>Wakati uliopita</i> • <i>Wakati ujao</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kubainisha vitenzi vilivyo katika wakati uliopo, uliopita na ujao katika matini, b) kutumia wakati uliopo, uliopita na ujao ifaavyo katika matini, c) kuchangamkia kutumia wakati uliopo, uliopita na ujao ifaavyo ili kuboresha mawasiliano. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kushirikiana na wenzake katika kikundi kubainisha vitenzi vilivyo katika wakati uliopo, uliopita na ujao kutoka kwenye chati, mti maneno, kapu maneno au kwa kupigia mstari kwenye sentensi na vifungu, • kusoma kifungu na kutambua nyakati zilizotumiwa akiwa peke yake au katika kikundi. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. 	Kwa nini tunatumia nyakati mbalimbali katika mawasiliano?

			<ul style="list-style-type: none"> • kutunga sentensi kwa kutumia wakati ifaavyo akiwa peke yake au akishirikiana na wenzake. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kuandika sentensi kuhusu suala lengwa katika wakati uliopo, uliopita au ujao kwenye kifaa cha kidijitali na kuwasambazia wenzake mtandaoni ili wazibadilishe katika nyakati zinazozingatiwa. Wanafunzi walio na matatizo ya kuandika wanaweza kupiga chapa, kutumie programu mwafaka au kusimulia kisa wakiandikiwa na msaidizi. • kubadilisha nyakati katika kifungu kulingana na maagizo.	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapowatungia wenzake sentensi kwa kutumia wakati uliopo, uliopita na ujao ifaavyo. Pia anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika kazi za kikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika sentensi katika wakati lengwa na kuwasambazia wenzake mtandaoni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi na kuzibadilisha katika wakati uliopo, uliopita na ujao ipasavyo.
- Kujiamini: mwanafunzi anapochangia kutambua nyakati na kuzitungia sentensi ifaavyo.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. Pia anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Masuala ya elimu ya mazingira: mwanafunzi anapotunga sentensi na vifungu mbalimbali kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

English: somo hili pia linashughulikia nyakati na hali.

- Social Studies: somo hili pia linashughulikia maliasili.

5.0 UNYANYASAJI WA KIJINSIA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>5.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>5.1.1 Mazungumzo Mahususi</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua maamkuzi na maagano ya nyakati mbalimbali za siku, kutambua majibu ya maamkuzi na maagano ya nyakati mbalimbali za siku, kutambua maamkuzi yanayotumiwa na makundi mbalimbali ya kijamii pamoja na majibu ya maamkuzi hayo, kutumia maamkuzi na maagano mwafaka katika miktadha mbalimbali, 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kutambua, katika mazungumzo, kapu maneno, kadi maneno au matini mbalimbali, maamkuzi pamoja na majibu ya maamkuzi hayo (<i>k.v. habari za asubuhi: njema/nzuri, sabalkheri: aheri</i>) na maagano pamoja na majibu ya maagano hayo (<i>k.v. kwaheri: ya kuonana, alamsiki: binuru</i>) yanayotumiwa katika miktadha anuwai, akiwa peke yake au katika kikundi, kutambua maamkuzi mwafaka kwa kuzingatia mahusiano ya kijamii (<i>k.v. mtoto kwa mzazi;</i> 	<ol style="list-style-type: none"> Je, ni maamkuzi na maagano gani yanayotumiwa katika jamii yako? Kwa nini ni muhimu kujua maamkuzi na maagano mbalimbali?

		<p>e) kujenga mazoea ya kutumia maamkuzi na maagano mwafaka katika maisha ya kila siku ili kufanikisha mahusiano.</p>	<p><i>shikamoo: marahaba, mwanafunzi kwa mwalimu; shikamoo: marahaba</i>) na maagano mwafaka kulingana na nyakati za siku akiwa peke yake au katika kikundi,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kusikiliza mazungumzo kuhusu suala lengwa katika kifaa cha kidijitali (<i>k.v. simu, redio na kinasa sauti</i>) na kutaja maamkuzi na maagano yaliyotumiwa, akiwa peke yake au katika kikundi, ● kuigiza mazungumzo (<i>k.v. kati ya mwalimu na mwanafunzi, mwanafunzi na mwanafunzi na mtoto na mzazi au mlezi</i>) akiwa katika kikundi kwa kuzingatia maamkuzi na maagano mwafaka. Kila mwanafunzi apewe nafasi ya kuigiza 	
--	--	---	---	--

			<p>kulingana na uwezo wake ukizingatia tahadhari za kiusalama.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kushirikiana na wenzake kujadili kuhusu maamkuzi na maagano yanayotumiwa na makundi mbalimbali katika jamii zao. <p>Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kushiriki mazungumzo na mzazi au mlezi wake kwa kuzingatia maamkuzi na maagano mwafaka. <p>Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia mawasiliano jumla.</p>	
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:				

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoigiza mazungumzo na wenzake kwa kuzingatia maamkuzi na maagano yafaayo.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikiliza maamkuzi na maagano mbalimbali.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoigiza maamkuzi na maagano mbalimbali.
- Kujiamini: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo na kutumia maamkuzi na maagano kwa ukakamavu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo na mzazi au mlezi akizingatia maamkuzi na maagano mwafaka. Pia anapojadili na wenzake kuhusu maamkuzi na maagano katika jamii zao.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anaposhiriki katika uigizaji na anapotunza vifaa vya kidijitali vinavyotumiwa.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Masuala ya kijamii: mwanafunzi anapotumia maamkuzi na maagano ifaayo akizingatia umri, cheo au rika.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia maamkuzi na maagano.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Llilopendekezwa
5.2 Kusoma	5.2.1 Kusoma kwa Ufahamu	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:	Mwanafunzi aelekezwe:	Unazingatia nini unapodondoa

	(Vipindi 2)	<p>a) kudondoa habari mahususi katika kifungu cha ufahamu,</p> <p>b) kueleza habari za kifungu cha ufahamu kwa ufupi,</p> <p>c) kueleza maana ya msamiati kulingana na muktadha wa kifungu cha ufahamu,</p> <p>d) kuchangamkia kusoma kwa ufahamu ili kukuza uelewa wa habari.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kudondoa habari mahususi (<i>k.v. nani, nini, wapi, lini</i>) katika kifungu cha ufahamu akiwa peke yake au katika kikundi, • kutambua msamiati mpya (<i>k.v. maneno na nahau</i>) katika kifungu cha ufahamu na kuueleza kwa kutumia kamusi akiwa peke yake, au akiwa na wenzake, • kuandika habari za kifungu cha ufahamu kwa ufupi akiwa peke yake au kwa kushirikiana na wenzake. Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. • kuwawasilishia wenzake kazi yake ili wantolee maoni. • kumsomea mzazi au mlezi kifungu cha ufahamu na kisha kujibu maswali. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza 	habari mahususi katika kifungu cha ufahamu?
--	-------------	--	--	---

			wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma.	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kusoma kifungu. • Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kusoma na kudondoa habari katika kifungu. • Ubunifu: mwanafunzi anaposoma kwa ufasaha na kubainisha ujumbe katika kifungu na kukiandika kwa ufupi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposakura na kusoma makala mbalimbali ya suala lengwa ili kusoma vifungu. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Masuala ya kijinsia: mwanafunzi anaposoma matini kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia stadi ya kusoma. • Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
5.3 Kuandika	5.3.1 Insha ya Maelekezo (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya insha ya maelekezo, b) kutambua aina za insha za maelekezo, c) kujadili sifa za insha ya maelekezo, d) kuandaa mpangilio wa hatua za insha ya maelekezo, e) kuandika insha ya maelekezo akizingatia vipengele muhimu vya insha ya maelekezo, f) kufurahia kuandika insha ya maelekezo akizingatia vipengele vyake muhimu ili kufanikisha mawasiliano. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kueleza maana ya insha ya maelekezo akiwa peke yake au katika kikundi. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara. ● kutambua anwani ya insha ya maelekezo ambayo amesoma kwenye matini akiwa peke yake au katika kikundi, ● kutambua aina za insha za maelekezo kwenye maandishi au vifaa vya kidijitali akiwa peke yake au katika kikundi, ● kujadili sifa za insha ya maelekezo kwa kuzingatia vielelezo vya insha kwenye matini za kimaandishi au za kidijitali (<i>k.v. usahihi wa habari, mpangilio wa maelezo wenye mantiki, lugha sahili na maelezo yanayotoka upande mmoja,</i>) Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu 	Ukimwelekeza rafiki yako nyumbani kwenu utatumia mpangilio gani wa hatua ili asipotee njia?

			<p>yao.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kushiriki katika kikundi kuandaa mpangilio ufaao wa hatua za insha ya maelekezo. ● kuandika insha ya maelekezo akizingatia vipengele vyake muhimu (<i>k.v. anwani na mpangilio mwafaka wa hatua</i>) huku akitumia vipengele vya lugha vinavyotumiwa kuelekeza ili kumjengea msomaji taswira kamili ya anachoelekezwa kufanya. Wanafunzi walio na matatizo ya kuandika wanaweza kupiga chapa, kutumie programu mwafaka au kusimulia kisa wakiandikiwa na msaidizi. ● kuwasomea wenzake katika kikundi insha aliyoandika darasani au awasambazie kwenye vifaa vya kidijitali ili waitolee maoni. ● kuandika insha ya maelekezo akizingatia anwani na mpangilio mwafaka wa hatua huku akitumia vipengele vya lugha vinavyotumiwa kuelekeza ili kumjengea msomaji taswira kamili ya anachoelekezwa kufanya, ● kuwasomea wenzake katika kikundi 	
--	--	--	---	--

			<p>insha aliyoandika darasani au kuwasambazia kwenye vifaa vya kidijitali ili waitolee maoni. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kushirikiana na wenzake kusahihisha insha ya maelekezo aliyoandika kwa kuzingatia anwani na mpangilio ufaao wa hatua. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoandika insha kwa ufasaha na anapoisoma vizuri. Pia anaposhiriki na wenzake katika kujadili kuhusu insha ya maelekezo. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusambazia insha. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoteua lugha mwafaka na kufaulu kutoa maelezo bayana ya anachoelekeza. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waitolee maoni. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwasomea wenzake insha hadharani. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi. 				

Masuala Mtambuko:

- Masuala ya kijamii: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala la kijinsia.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
5.4 Sarufi	5.4.1 Nyakati na Hali <ul style="list-style-type: none"> • <i>Wakati uliopita hali ya kuendelea</i> • <i>Wakati ujao hali ya kuendelea</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kubainisha vitenzi vilivyo katika wakati uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea katika matini, b) kutumia wakati uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea ifaavyo katika matini, 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kushirikiana na wenzake katika kikundi kubainisha vitenzi vilivyo katika wakati uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea kutoka kwenye chati, mti maneno, kapu maneno au kwa kuvipigia mstari kwenye sentensi na vifungu, • kusoma kifungu kuhusu suala lengwa na kutambua nyakati na hali zilizotumiwa akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. • kutunga sentensi kwa kutumia wakati 	Kwa nini tunazingatia nyakati na hali mbalimbali katika mawasiliano?

		<p>c) kuchangamkia kutumia wakati uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea ifaavyo ili kuboresha mawasiliano.</p>	<p>uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea ifaavyo akiwa peke yake, au akiwa na wenzake. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuandika sentensi kuhusu suala lengwa katika wakati uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea kwenye kifaa cha kidijitali na kuwasambazia wenzake mtandaoni ili waziweke katika nyakati na hali zinazozingatiwa. Wanafunzi walio na matatizo ya kuandika wanaweza kupiga chapa, kutumie programu mwafaka au kusimulia kisa wakiandikiwa na msaidizi. • kubadilisha nyakati na hali katika kifungu kulingana na maagizo. 	
--	--	---	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika kazi za kikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia kifaa cha kidijitali kuandika sentensi katika wakati na hali lengwa na kuwasambazia wenzake mtandaoni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapobadilisha nyakati na hali mbalimbali na kutunga sentensi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapochangia kutambua nyakati na hali na kuzitungia sentensi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi wake kubadilisha nyakati na hali katika kifungu.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Masuala ya kijamii: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala la kijinsia.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia nyakati na hali.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

6.0 USALAMA SHULENI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>6.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>6.1.1 Kusikiliza kwa Kufasiri</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kueleza kwa usahihi masuala yanayozungumziwa katika matini ya kusikiliza, kufasiri habari katika matini ya kusikiliza, kueleza maana ya msamiati kama ulivyotumika katika matini ya kusikiliza, kutabiri kitakachotokea katika matini kwa kurejelea vidokezo katika matini ya kusikiliza, kufurahia kufasiri matini za kusikiliza ili kukuza stadi ya kusikiliza. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kueleza masuala yanayozungumziwa katika matini aliyosikiliza kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au katika vifaa vya kidijitali (<i>k.v. simu, redio, kipakatalishi au runinga</i>) akiwa peke yake, au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. kufasiri habari katika matini aliyosikiliza akiwa peke yake au katika kikundi, kueleza maana ya msamiati wa suala lengwa kama ulivyotumika katika habari 	<p>Je, ni mambo gani utakayozingatia katika kuchanganua habari uliyosikiliza?</p>

			<p>aliosikiliza akiwa peke yake, au katika kikundi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutabiri kitakachotokea katika matini kwa kurejelea vidokezo (<i>k.v. picha, kichwa/anwani na toni ya mzungumzaji</i>) vilivyopo katika matini akiwa peke yake, au katika kikundi, • kushirikiana na mzazi au mlezi kusikiliza na kuchanganua habari katika matini za aina mbalimbali kuhusu suala lengwa. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoeleza kwa ufasaha masuala yanayozungumziwa katika matini aliyosikiliza. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia ipasavyo vifaa vya kidijitali kama vile simu, redio, kipakatalishi au runinga kusikiliza matini. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapotabiri kitakachotokea katika matini aliyosikiliza. • Kujiamini: mwanafunzi anapowaelezea wenzake kuhusu masuala yanayozungumziwa katika matini aliyosikiliza. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapoeleza masuala yanayozungumziwa katika matini aliyosikiliza. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za kikundi. 				

- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi na kutunza vifaa vya kidijitali anavyotumia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wengine katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Suala la usalama: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kikundi kuchanganua habari kwenye matini aliyosikiliza kuhusu usalama shuleni.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia kusikiliza na kufasiri matini.
- Creative Arts and Sports, Integrated Science na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya usalama.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Llilopendekezwa
6.2 Kusoma	<p>6.2.1 Kusoma kwa Kina</p> <p><i>Maudhui na Dhamira</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kueleza dhana za maudhui na dhamira katika fasihi,</p> <p>b) kujadili maudhui katika novela,</p> <p>c) kujadili dhamira katika novela,</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya maudhui katika fasihi akiwa wenzake, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara. • kutambua maudhui mbalimbali katika novela iliyoteuliwa na 	<p>Vitabu vya fasihi ulivyowahi kusoma vinazungumzia nini?</p>

		<p>d) kutoa muhtasari wa dhamira na maudhui kuhusu novella,</p> <p>e) kujenga mazoea ya usomaji wa kazi za fasihi katika maisha ya kila siku.</p>	<p>mwalimu akiwa peke yake au katika kikundi,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kujadili maudhui ya novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake, au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. ● kuwawasilishia wenzake darasani uchambuzi wake kuhusu maudhui ili waitolee maoni, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia mawasiliano jumla. ● kuandika maelezo mafupi kuhusu maudhui katika novela aliyosoma, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia 	
--	--	---	---	--

			<p>zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kushirikiana na mzazi au mlezi kusoma chapisho la novela au kutoka mtandaoni na kutambua ujumbe wake, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. ● kueleza maana ya dhamira katika fasihi akiwa peke yake au akiwa na wenzake, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. ● kutambua dhamira ya novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake au akiwa na wenzake, ● kuandika maelezo mafupi kuhusu dhamira ya novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake au katika kikundi, Mwanafunzi aandike/apige chapa/ atumie programu mwafaka au asimulie 	
--	--	--	--	--

			<p>kisa akiandikiwa.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kuwawasilishia wenzake darasani uchambuzi wake kuhusu dhamira, ● kumsomea mzazi au mlezi novela iliyochapishwa au kutoka mtandaoni na kutambua dhamira yake, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotambua na kujadili maudhui na dhamira kwenye novela akiwa na wenzake katika kikundi. ● Kujiamini: mwanafunzi anapowawasilishia wenzake ufupisho wa maudhui na dhamira ili waujadili na kutoa maoni. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapochambua maudhui na dhamira katika novela na kushirikiana na mzazi au mlezi katika uchambuzi. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake wanapotambua na kujadili maudhui na dhamira kwenye novela katika kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapotoa maoni kuhusu uwasilishaji wa wengine ili kuwarekebisha na kuwahimiza. ● Umoja: mwanafunzi anapotagusana na wengine katika kikundi ili kutambua na kujadili maudhui na dhamira kwenye novela. 				

Masuala Mtambuko:

- Utunzi na usalama wa watoto: mwanafunzi anaposoma novela na kuchambua dhamira na maudhui yaliyomo.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa kina.
- Creative Arts and Sports, Integrated Science na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya usalama.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Llilopendekezwa
6.3 Kuandika	6.3.1 Insha za Kubuni Picha (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kubuni anwani inayooana na kisa atakachosimulia kutokana na picha katika matini, b) kutoa maelezo dhahiri kuhusu matukio katika picha kwenye matini, c) kuandika kisa chenye maelezo dhahiri kutokana na picha katika matini, d) kufurahia kusimulia kisa kutokana na picha ili kukuza ubunifu.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kushirikiana na wenzake katika kikundi kusimuliana matukio kutokana na picha kwenye matini kuhusu suala lengwa, ● kubuni anwani inayooana na kisa atakachosimulia kutokana na picha kwenye matini akiwa peke yake au kwenye kikundi, ● kutoa maelezo dhahiri kuhusu matukio katika picha kwenye matini akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. ● kuandika kisa chenye maelezo dhahiri kutokana na picha kwenye matini, Mwanafunzi aandike/apige chapa/ atumie programu mwafaka au asimulie kisa akiandikiwa. ● kuwasomea wenzake kisa alichandika ili wakitolee maoni, 	Je, ni vigezo vipi utakavyozingatia wakati wa kuandika insha ya kubuni kutokana na picha?

			<p>Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kushirikiana na mzazi au mlezi wake kutafiti mtandaoni au vitabuni kuhusu insha za picha kisha wasimuliane visa kutokana na picha, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia vifaa vya kidijitali vilivyo rekebishwa. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadiliana kuhusu matukio kwenye picha na kutoa maelezo dhahiri kutokana na picha hizo.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia kifaa cha kidijitali kutafiti kuhusu insha za kusimulia mtandaoni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika kisa chenye maelezo dhahiri kutokana na picha.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafuta habari mtandaoni au vitabuni na mzazi au mlezi wake.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Masuala ya usalama: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu usalama shuleni.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha.
- Creative Arts and Sports, Integrated Science na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya usalama.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Llililopendekezwa
6.4 Sarufi	6.4.1 Vitenzi <ul style="list-style-type: none"> • <i>Vitenzi Vikuu</i> • <i>Vitenzi Visaidizi</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua vitenzi vikuu na visaidizi katika matini, b) kutumia vitenzi vikuu na visaidizi ipasavyo katika matini, c) kuchangamkia kutumia vitenzi vikuu na visaidizi ipasavyo katika mawasiliano. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vitenzi vikuu (<i>k.v. alikuwa <u>anacheka</u>, angali <u>anasoma</u></i>) na visaidizi (<i>k.v. kuwa, weza, kuja, - ngali, bidi na wahi</i>) kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno au tarakilishi akiwa peke yake au katika kikundi, • kubainisha vitenzi vikuu na visaidizi katika sentensi au vifungu kwenye vitabu, tarakilishi au chati kwa kuvikolezea wino au kuvipigia mstari akiwa na wenzake au katika kikundi, 	Tunatofautisha vitenzi vikuu na vitenzi visaidizi kwa njia gani?

			<ul style="list-style-type: none"> ● kutunga sentensi kuhusu masuala mtambuko anuwai kwa kutumia ipasavyo vitenzi vikuu na visaidizi akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. ● kutunga sentensi zinazohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani kwa kutumia vitenzi vikuu na visaidizi (<i>k.v. Mtoto huyu huwa anajali usalama wake</i>). 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapochangia kazi za kikundi huku akiwapa wenzake nafasi ya kushiriki na kutoa maoni yao. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua vitenzi vikuu na visaidizi. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia vitenzi vikuu na visaidizi. ● Kujiamini: mwanafunzi anapochangia kutambua vitenzi vikuu na visaidizi na kuvitungia sentensi na vifungu sahihi. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi wake kutunga sentensi zenye vitenzi vikuu na visaidizi vinavyohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani. 				

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wengine nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Usalama shuleni: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu usalama kwa kutumia vitenzi vikuu na visaidizi.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia aina za vitenzi.
- Agriculture and Nutrition na Integrated Science: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya usalama.

7.0 KUHUDUMIA JAMII SHULENI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Yaliyopendekezwa
7.1 Kusikiliza na Kuzungumza	7.1.1 Kusikiliza kwa Ufahamu <i>Ufahamu wa kusikiliza</i>	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua ujumbe katika ufahamu wa kusikiliza,	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua ujumbe wa suala lengwa uliotumiwa katika ufahamu wa kusikiliza kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au kwenye kifaa 	Je, kusikiliza kwa ufahamu kuna faida zipi?

	(Vipindi 2)	<p>b) kueleza maana ya msamiati ulio katika ufahamu wa kusikiliza,</p> <p>c) kufasiri ujumbe kutokana na ufahamu wa kusikiliza,</p> <p>d) kuchangamkia kushiriki katika kusikiliza kwa ufahamu ili kukuza stadi ya kusikiliza kwa ufahamu.</p>	<p>cha kidijitali, akiwa peke yake au katika kikundi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana za msamiati wa suala lengwa kama ulivyotumiwa katika kauli au sentensi zilizosemwa akiwa peke yake, au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara. • kusikiliza kauli au vifungu vya sentensi kuhusu suala lengwa kutoka kwa mwalimu au mgeni mwalikwa akiwa peke yake na katika kikundi na kufasiri ujumbe katika kauli au sentensi hizo, • kushirikiana na mzazi au mlezi kusikiliza ufahamu kuhusu suala lengwa kutoka kwa kifaa cha kidijitali na kutambua maana ya msamiati na ujumbe muhimu. 	
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:				

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kujadili kuhusu vipengele vya kuzingatia katika kusikiliza kwa ufahamu.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikiliza kauli na sentensi na kujibu.
- Ubunifu: mwanafunzi anaposikiliza na kusema upya alichoambiwa. Pia anapofasiri wazo kuu.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapofasiri ujumbe kutokana na ufahamu wa kusikiliza.
- Kujiamini: mwanafunzi anaposikiliza kauli au sentensi na kujibu bila woga. Pia anapochangia katika shughuli ya kikundi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki shughuli ya kusikiliza kwa ufahamu na mzazi au mlezi wake na kujifunza njia bora za kusikiliza na kujibu katika shughuli ya kusikiliza kwa ufahamu.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi. Pia anapoheshimu zamu ya wenzake katika mazungumzo.
- Upendo: mwanafunzi anapowasikiliza wasemaji kwa makini. Pia anapowapa wanafunzi wenzake zamu ya kuzungumza.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika mazungumzo.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli ya kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Mshikamanano wa kijamii: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli ya ujifunzaji wa kusikiliza kwa ufahamu kuhusu kuhudumia jamii shuleni.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia dhana ya kusikiliza kwa ufahamu.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
7.2 Kusoma	7.2.1 Ufupisho (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya ufupisho ili kuupambanua, b) kutambua habari kuu za aya na kuzieleza kwa usahihi katika sentensi moja, c) kufupisha kifungu akizingatia mpangilio ufaao wa habari kutokana na matini, d) kufurahia kufupisha habari kwa usahihi katika mawasiliano ya kila siku.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya ufupisho akiwa peke yake au katika kikundi ili kuupambanua, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. • kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi au ya kidijitali akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. • kutambua kwenye matini andishi au ya kidijitali habari kuu za aya na kuzieleza kwa usahihi kwa kuzingatia mtazamo wa matini katika matini ya kufupishwa akishirikiana na wenzake, 	Unazingatia nini unapofupisha kifungu?

			<ul style="list-style-type: none"> • kufupisha kifungu alichosoma kwa kuzingatia mpangilio ufaao wa habari sahihi kutokana na matini akishirikiana na wenzake katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. • Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia mawasiliano jumla. • kuwawasilishia wenzake kazi yake ili waitolee maoni. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia mawasiliano 	
--	--	--	---	--

			jumla.	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake katika kikundi habari kuu za aya kwenye kifungu alichosoma. • Kujiamini: mwanafunzi anapoandaa ufupisho na kuwawasilishia wenzake ili waitolee maoni. • Ubunifu: mwanafunzi anapoandika ufupisho kwa kuzingatia mpangilio ufaao. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposoma kifungu mtandaoni na kudondoa hoja muhimu. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi wanapojadili hoja na maneno muhimu. • Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. Pia, anapojitolea kuiandaa kazi yake ili kuwawasilishia wenzake. • Umoja: mwanafunzi anapotangamana na wenzake katika kikundi kujadili maneno na hoja muhimu katika kifungu. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uongozi na utawala mwema: mwanafunzi anapofupisha kifungu kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia ufupisho. • Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
7.3 Kuandika	<p data-bbox="426 422 622 491">7.3.1 Insha za Kubuni</p> <p data-bbox="426 532 542 563"><i>Maelezo</i></p> <p data-bbox="426 677 585 709">(Vipindi 2)</p>	<p data-bbox="683 422 1045 491">Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p data-bbox="683 495 1045 563">a) kueleza maana ya insha ya maelezo,</p> <p data-bbox="683 568 987 673">b) kutambua msamiati ufaao katika kutoa maelezo,</p> <p data-bbox="683 677 1045 783">c) kutambua umuhimu wa msamiati ufaao katika insha ya maelezo,</p> <p data-bbox="683 787 1045 930">d) kutumia msamiati ufaao kwa ufasaha katika kuandika insha ya maelezo,</p> <p data-bbox="683 934 1045 1039">e) kufurahia kuandika insha za maelezo ili kujenga stadi ya kuandika.</p>	<p data-bbox="1089 422 1406 454">Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul data-bbox="1089 458 1508 1149" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1089 458 1508 751">● kutambua msamiati ufaao katika kutoa maelezo (<i>k.v. vivumishi na vielezi</i>) kutoka kwa vielelezo vya insha kwenye matini za kimaandishi au za kidijitali akiwa peke yake au katika kikundi, <li data-bbox="1089 755 1508 1039">● kutumia kifaa cha kidijitali kupigia mstari maneno yaliyotumiwa kutoa maelezo katika kifungu akiwa peke yake au katika kikundi, Rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga. <li data-bbox="1089 1044 1508 1149">● kutambua umuhimu wa kuteua maneno yafaayo katika kielelezo cha insha ya 	<p data-bbox="1555 422 1818 673">Je, unatumia lugha ya aina gani unapotaka kumweleza mtu jambo fulani ili aweze kupata picha kamili?</p>

			<p>maelezo (<i>k.v. kushawishi, kuburudisha, kupasha habari au kufunza</i>),</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuandika insha ya maelezo kwa kuzingatia msamiati ufaao ili kujenga maelezo dhahiri yenye kuathiri hisia mbalimbali na kutekeleza majukumu ya kushawishi, kuburudisha, kupasha habari au kufunza, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebishwa au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. • kuwasomea wenzake insha aliyoandika ili waitolee maoni, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kusahihisha insha.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kupigia mstari maneno yaliyotumiwa kutoa maelezo katika kifungu.
- Ubunifu: mwanafunzi anapofaulu kuandika insha inayosawiri picha halisi ya kitu anachoelezea.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waikosoe pamoja.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Haki na majukumu ya kibinadamu: mwanafunzi atakapoandika insha ya maelezo akizingatia suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha ya maelezo.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Llililopendekezwa
7.4 Sarufi	7.4.1 Vitenzi Vishirikishi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua vitenzi vishirikishi katika matini, b) kutumia vitenzi vishirikishi katika matini, c) kuonea fahari matumizi ya vitenzi vishirikishi katika sentensi na vifungu.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kujadili na mwenzake maana ya vitenzi vishirikishi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kuchopoa vitenzi vishirikishi (<i>k.v. ni, si, yu, ndiye, ndio, ndipo</i>) kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno au tarakilishi, • kutaja vitenzi vishirikishi vinavyojitokeza katika sentensi na vifungu akiwa na wenzake katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. 	Je, unajua aina gani za vitenzi?

			<ul style="list-style-type: none"> • kutenga vitenzi vishirikishi katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwenye vitabu, tarakilishi kwa kuvikolezea wino au kuvipigia mstari, • kutunga sentensi na vifungu kwa kutumia vitenzi vishirikishi akiwa peke yake, au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kutunga sentensi zenye vitenzi vishirikishi zinazohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani na kumsomea mzazi au mlezi wake (<i>k.v. mimi ni mwanafunzi mtiifu</i>). 	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotaja kwa uwazi vitenzi vishirikishi vinavyojitokeza katika sentensi na vifungu. Pia anapojadiliana na mwenzake kuhusu maana ya kitenzi kishirikishi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua vitenzi vishirikishi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia vitenzi vishirikishi.

- **Kujiamini:** mwanafunzi anaposhiriki kutambua vitenzi vishirikishi na kuvitungia sentensi sahihi na vifungu kwa ukakamavu.

Maadili:

- **Heshima:** mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- **Upendo:** mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- **Uwajibikaji:** mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- **Umoja:** mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- **Masuala ya huduma kwa jamii:** mwanafunzi anapoandika sentensi na vifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia vitenzi vishirikishi.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- **English:** somo hili pia linashughulikia aina za vitenzi.
- **Social Studies:** somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

8.0 ULAGUZI WA BINADAMU

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>8.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>8.1.1 Kuzungumza ili Kupasha Habari (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kueleza maana ya kuzungumza ili kupasha habari ili kutofautisha na aina nyingine za uzungumzaji, kutambua aina za uzungumzaji wa kupasha habari, kujadili vipengele vya kuzingatia katika kuzungumza ili kupasha habari, kupasha habari kwa kutumia vipengele vifaavyo, 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kueleza maana ya kuzungumza ili kupasha habari akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. kushiriki katika kikundi kujadili aina za uzungumzaji wa kupasha habari katika jamii yake (<i>k.v. mihadhara, mafunzo shuleni kuhusu suala fulani, maelezo kuhusu namna ya kutumia kifaa fulani, warsha, semina</i>), Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. 	<ol style="list-style-type: none"> Je, uzungumzaji wa kupasha habari hutolewa katika miktadha gani ya jamii yako? Je, utatumia mikakati gani ili kuwapasha wanajamii habari kuhusu mambo mbalimbali?

		<p>e) kuchangamkia kupasha habari mbalimbali ili kufanikisha mawasiliano.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kusikiliza aina mbalimbali za uzungumzaji kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa, wanafunzi wenzake au vifaa vya kidijitali (<i>k.v. vinasasauti</i>), • kutambua uzungumzaji wa kupasha habari kutoka kwenye aina za uzungumzaji alizosikiliza, • kujadili vipengele vya kuzingatia katika kuzungumza ili kupasha habari (<i>k.v. kuteua mada, kuzingatia ukweli wa masuala kulingana na suala kuu unalozungumzia, kutumia lugha sahili kulingana na hadhira</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, • kusikiliza uzungumzaji wa kupasha habari ukitolewa na mwalimu, mgeni mwalikwa au katika vifaa vya kidijitali na kutathmini kama umetumia vipengele vifaavyo vya kuzungumza ili kupasha habari, • kushiriki katika uzungumzaji wa kupasha habari kuhusu suala 	
--	--	---	--	--

			<p>lengwa akiwa peke yake au katika kikundi akitumia vipengele vifaavyo vya mazungumzo ya kupasha habari,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kushiriki katika mazungumzo na mzazi au mlezi wake kuhusu suala lengwa huku akitumia vipengele vifaavyo vya kupasha habari. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kikundi kujadili aina za uzungumzaji wa kupasha habari katika jamii yake. Pia anapowaeleza wenzake kuhusu vipengele vya kuzingatia ili kufanikisha mawasiliano. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga uzungumzaji ili kupasha habari kuhusu suala lengwa. • Uwazaji kina: mwanafunzi anapopasha habari kuhusu mambo mbalimbali yanayoathiri jamii. • Kujiamini: mwanafunzi anaposhiriki katika uzungumzaji ili kupasha habari kuhusu suala lengwa. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki na mzazi au mlezi wake katika uzungumzaji ili kupasha habari kuhusu suala lengwa. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapoihusisha hadhira yake. Pia anapowapa wenzake zamu ya kushiriki katika mazungumzo kuhusu suala lengwa. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika kujifunza uzungumzaji ili kupasha habari. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. • Amani: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi kwa utulivu. 				

Masuala Mtambuko:

- Masuala ya usalama: mwanafunzi anaposhiriki katika kupasha habari kuhusu suala la ulanguzi wa binadamu.
- Ulanguzi wa binadamu: mwanafunzi anapowapasha wenzake habari kuhusu ulanguzi wa binadamu.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia kuzungumza ili kupasha habari.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii kama vile ulanguzi wa binadamu.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
8.2 Kusoma	8.2.1 Kusoma kwa Kina <i>Mandhari na Ploti</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya mandhari na ploti katika fasihi, b) kutambua mandhari mbalimbali na ploti ya novella, c) kueleza umuhimu wa mandhari na ploti ya novella, d) kuandika maelezo mafupi kuhusu mandhari na ploti ya novela aliyosoma,	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya mandhari katika fasihi akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. • kutambua mandhari mbalimbali katika novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake au katika kikundi, • kujadili umuhimu wa mandhari ya novela iliyoteuliwa na 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni mandhari gani unayokumbuka yaliyo katika kazi za fasihi ulizowahi kusoma? 2. Ploti ya hadithi ina vipengele gani?

		<p>e) kuchangamkia nafasi ya mandhari na ploti katika kazi ya fasihi.</p>	<p>mwalimu akiwa katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuwawasilishia wenzake darasani uchambuzi wake kuhusu mandhari, • kuandika maelezo mafupi kuhusu mandhari ya novela iliyoteuliwa na mwalimu, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia vifaa vya kidijitali vilivyo rekebishwa. • kushirikiana na mzazi au mlezi kusoma chapisho la novela au kutoka mtandaoni na kutambua mandhari yake, • kueleza maana ya ploti katika fasihi akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na 	
--	--	---	--	--

			<p>matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua ploti ya novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa na wenzake katika kikundi, • kujadili umuhimu wa ploti ya novela iliyoteuliwa na mwalimu akishirikiana na wenzake katika kikundi, • kuandika maelezo mafupi kuhusu ploti ya novela iliyoteuliwa na mwalimu, • kuwawasilishia wenzake darasani uchambuzi wake kuhusu ploti, • kumsomea mzazi au mlezi novela iliyochapishwa au kutoka mtandaoni na kutambua ploti yake, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma.	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotambua na kujadili mandhari na ploti katika novela akiwa na wenzake katika kikundi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowasilisha kazi yake darasani.
- Ubunifu: mwanafunzi anapochangana habari katika novela ili kupata mandhari na ploti.
- Uwazaji kina: mwanafunzi anapoeleza umuhimu wa mandhari na ploti katika novela.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti na kujiandaa ili awawasilishie wenzake muhtasari wa mandhari na ploti.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake wanapotambua na kujadili mandhari na ploti kwenye novela katika kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapotoa maoni kuhusu uwasilishaji wa wengine ili kuwarekebisha na kuwahimiza.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anaposoma na kuchangana novela.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wengine katika kikundi ili kutambua na kujadili mandhari na ploti kwenye novela.

Masuala Mtambuko:

Ulanguzi wa binadamu: mwanafunzi anapochangia katika kikundi, anapofanya uchambuzi kuhusu mandhari na ploti katika novela kuhusu suala kuu.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa kina.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii kama vile ulanguzi wa binadamu.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>8.3 Kuandika</p>	<p>8.3.1 Viakifishi</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kiulizi</i> • <i>Koma</i> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua matumizi ya kiulizi na koma katika matini, b) kutumia kiulizi na koma ipasavyo katika matini, c) kufurahia matumizi bora ya kiulizi na koma katika matini. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua matumizi ya kiulizi (<i>k.v. mwishoni mwa sentensi ya swali</i>) na koma (<i>k.v. kutenga orodha ya vitu vitatu au kuandika anwani</i>) katika maneno, sentensi au vifungu vya maneno kwenye matini andishi au za kidijitali akiwa peke yake, au katika kikundi, • kutumia kifaa cha kidijitali kusoma matumizi ya kiulizi na koma akiwa peke yake, au katika kikundi, rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga. • kuandika maneno, sentensi au vifungu vya maneno kuhusu suala lengwa kwa kutumia kiulizi na koma 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, kiulizi hutumiwa vipi katika maandishi? 2. Je, koma hutumiwaje katika sentensi?

			<p>ipasavyo akiwa peke yake, au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia vifaa vya kidijitali vilivyo rekebishwa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuandika kwenye kifaa cha kidijitali (<i>k.v. tarakilishi</i>) kifungu kifupi kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia kiulizi na koma ipasavyo na kuwasambazia wenzake kwenye mtandao ili wakitolee maoni, • kushirikiana na wenzake kusahihisha kifungu kuhusu suala lengwa ambacho hakijatumia kiulizi na koma ipasavyo, • kuwasomea wenzake kifungu alichandika na kuwataka waandike maneno, sentensi au vifungu vinavyostahili kuwa na kiulizi na koma, Wanafunzi walio na 	
--	--	--	---	--

			<p>matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kushirikiana na mzazi au mlezi kutafiti mtandaoni au katika vitabu vya ziada kuhusu matumizi ya kiulizi na koma katika maneno, sentensi au vifungu. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kujadili matumizi ya kiulizi na koma. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia kifaa cha kidijitali kusoma matumizi ya kiulizi na koma. • Ubunifu: mwanafunzi anapoandika vifungu vyenye matumizi yafaayo ya kiulizi na koma ubunifu wake unajengeka. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi kutafiti mtandaoni au katika vitabu vya ziada kuhusu matumizi ya kiulizi na koma. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <p>Haki za watoto: mwanafunzi anapoandika sentensi kwa kutumia viakifishi wenzake.</p>				

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uakifishaji.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii kama vile ulanguzi wa binadamu.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Llilopendekezwa
8.4 Sarufi	8.4.1 Ngeli na Upatanisho wa Kisarufi <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ngeli ya A-WA</i> • <i>Ngeli ya U-I</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua viambishi vya upatanisho wa kisarufi vya ngeli ya A-WA na U-I katika matini, b) kutambua nomino za ngeli ya A-WA na U-I katika matini, c) kutumia ipasavyo upatanisho wa kisarufi wa ngeli ya A-WA na U-I katika matini, d) kuchangamkia kutumia nomino za ngeli ya A-WA na U-I katika matini.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua viambishi vya upatanisho wa kisarufi vya ngeli ya A-WA na U-I katika sentensi na mafungu ya maneno akiwa peke yake au katika kikundi, • kuchopoa nomino za ngeli ya A-WA (<i>k.v. mtoto, ndege, samba na msichana</i>) na U-I (<i>k.v. mti na mkono</i>) kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno au tarakilishi akiwa peke au katika kikundi, • kutaja majina ya vitu katika mazingira ya shuleni yaliyo katika ngeli ya A-WA (<i>k.v. mwalimu, mwanafunzi na mpishi</i>) na U-I (<i>k.v. mti na mlango</i>) akiwa na wenzake	Ni vitu gani katika mazingira yako vilivyo na majina yanayopatikana katika ngeli ya A-WA na U-I?

			<p>katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia mawasiliano jumla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutenga nomino za ngeli ya A-WA na U-I katika orodha ya nomino, sentensi au vifungu kwenye vitabu, tarakilishi, chati kwa kuzikolezea wino au kuzipigia mstari akiwa peke yake au akiwa na wenzake, • kutunga sentensi au vifungu vyenye upatanisho ufaao wa kisarufi kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za ngeli ya A-WA na U-I akiwa peke yake, au katika kikund, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kumtajia mzazi au mlezi wake majina yaliyo katika ngeli ya A-WA (<i>k.v. mama, kuku na ndege</i>) na U-I 	
--	--	--	---	--

			(k.v. mti, mto, mkeka na msitu) katika mazingira ya nyumbani.	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kazi ya kikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua nomino katika ngeli ya A-WA na U-I.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino za ngeli ya A-WA na U-I.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino za ngeli ya A-WA na U-I na kuzitungia sentensi na vifungu sahihi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtajia mzazi au mlezi wake nomino za ngeli ya A-WA na U-I katika mazingira ya nyumbani.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Haki na majukumu ya kibinadamu: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kutenga nomino za ngeli ya A-WA na U-I katika sentensi na vifungu.
- Masuala ya usalama: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za ngeli ya A-WA na U-I.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia upatanisho wa kisarufi.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya ulanguzi wa binadamu.

9.0 MATUMIZI YA VIFAA VYA KIDIJITALI KATIKA MAWASILIANO

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lilizopendekezwa
<p>9.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>9.1.1 Kusikiliza kwa Kina</p> <p><i>Sauti: /d/ na /nd/</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua sauti /d/ na /nd/ katika silabi na maneno,</p> <p>b) kutamka sauti /d/ na /nd/ ipasavyo ili kuzitofautisha kimatamshi katika silabi na maneno,</p> <p>c) kuchangamkia matamshi bora ya sauti /d/ na /nd/ katika mazungumzo ya kawaida ili kufanikisha mawasiliano.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua sauti /d/ na /nd/ katika maneno na silabi (<i>k.v. doa/ndoa; duni/nduni; dugu/ndugu</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, • kutafuta maneno yenye sauti /d/ na /nd/ katika matini andishi na za kidijitali na kuyatamka ipasavyo akiwa na mwenzake, rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga. • kusikiliza wenzake wakitamka maneno yenye sauti /d/ na /nd/ na kuwatolea maoni kwa heshima, Wanafunzi walio na 	<p>Ni maneno yepi unayoyajua yaliyo na sauti /d/ na /nd/?</p>

			<p>matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia mawasiliano jumla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutunga vitanzandimi vinavyotumia sauti /d/ na /nd/ na kujirekodi kwa kutumia kifaa cha kidijitali (<i>k.v. simu, tabuleti, redio na kanda za sauti</i>), Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kusikiliza akiwa na wenzake vitanzandimi alivyovirekodi ili kuvitathmini • kusikiliza vitanzandimi vinavyotumia sauti /d/ na /nd/ katika kifaa cha kidijitali (<i>k.v. simu, redio na kanda za</i> 	
--	--	--	--	--

			<p><i>sauti</i>.) akiwa na wenzake katika kikundi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuhakiki matamshi ya sauti /d/ na /nd/ kama zilivyotumiwa katika vitanzandimi alivyovisikiliza, • kushiriki mazungumzo na mzazi au mlezi wake kwa kuzingatia matamshi bora ya sauti /d/na /nd/. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika mazungumzo na kutamka sauti /d/ na /nd/ ipasavyo. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kusikiliza vitanzandimi vyenye sauti lengwa. • Ubunifu: mwanafunzi anapotafuta maneno yenye sauti lengwa na kuyatamka ipasavyo. • Kujiamini: mwanafunzi anapotamka ipasavyo sauti lengwa na anapochangia katika kazi ya kikundi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo na mzazi au mlezi kwa kuzingatia matamshi bora ya sauti lengwa. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi na kutunza vifaa vya kidijitali anavyotumia. • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				

Masuala Mtambuko:

Usalama: mwanafunzi anapotamka na kutofautisha sauti lengwa na wenzake katika kikundi.

Uhusiano na Masomo Mengine:

English: somo hili pia linashughulikia dhana ya kutofautisha na kutamka sauti.

	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Llililopendekezwa
9.2 Kusoma	9.2.1 Kusoma kwa Ufahamu <i>Kifungu cha Kushawishi</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kudondoa habari mahususi katika kifungu cha ufahamu, b) kueleza maana ya msamiati na vifungu vya maneno katika kifungu cha ufahamu, c) kueleza habari za kifungu cha ufahamu kwa ufupi,	Mwanafunzi aelekezwe; <ul style="list-style-type: none"> • kudondoa habari mahususi (<i>k.v. nani, nini, wapi na lini</i>) katika kifungu cha ufahamu cha kushawishi, • kueleza maana ya msamiati kuhusu suala lengwa (<i>k.v. maneno na nahau</i>) katika kifungu cha ufahamu cha kushawishi na kueleza kwa kutumia kamusi akiwa peke yake au akiwa na wenzake, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. 	Kifungu cha ushawishi kina sifa gani?

		d) kuchangamkia usomaji wa ufahamu ili kukuza uelewa wa habari.	<ul style="list-style-type: none"> • kuandika habari za kifungu cha ufahamu cha kushawishi kwa ufupi akiwa peke yake au kwa kushirikiana na wenzake, • kuwawasilishia wenzake kazi yake ili wamtotee maoni, • kumsomea mzazi au mlezi kifungu cha ufahamu na kujibu maswali, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. 	
--	--	---	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kazi za kikundi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kukamilisha kikamilifu kazi yake ya ufahamu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Usalama mtandaoni: mwanafunzi anaposoma kifungu cha ufahamu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa ufahamu.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Llililopendekezwa
9.3 Kuandika	9.3.1 Insha za Kubuni <i>Masimulizi</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua vipengele vinavyozingatiwa kujenga wazo katika insha ya masimulizi, b) kueleza vipengele vinavyojenga wazo katika insha ya masimulizi, c) kuandika insha ya masimulizi akikuza wazo katika aya ipasavyo, d) kufurahia utunzi wa insha za masimulizi zenye mpangilio mzuri wa wazo.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vipengele vinavyozingatiwa kujenga wazo (<i>k.v. mada, utangulizi, kati na hitimisho</i>) katika insha ya masimulizi kwenye matini za kimaandishi na za kidijitali akiwa peke yake au katika kikundi, • kushirikiana na wenzake kueleza vipengele vinavyojenga mawazo, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. • kuandika insha ya masimulizi akizingatia sehemu ya mwanzo, kati na hitimisho, Wanafunzi	Ni sehemu gani kuu katika mpangilio wa matukio ya insha ya masimulizi?

			<p>walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuwasomea wenzake katika kikundi insha aliyoandika au awasambazie kwenye vifaa vya kidijitali ili waitolee maoni, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. • kushirikiana na wenzake kusahihisha insha ya maelezo aliyoandika kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia vipengele vya mwanzo, kati na hitimisho. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoandika na kuwasomea wenzake insha aliyoandika.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusambazia insha.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya masimulizi yenye kuzingatia vipengele vifaavyo vya kujenga wazo.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waikosoe pamoja.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuandika na kuwasomea wenzake insha.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Utunzi na haki za watoto: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi, anaposahihisha insha na wenzake na kujifunza ukakamavu, stahamala na kujiamini.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Yaliyopendekezwa
9.4 Sarufi	9.4.1 Ngeli na Upatanisho wa Kisarufi <ul style="list-style-type: none"> • Ngeli ya KI-VI • <i>Ngeli ya LI-YA</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ul style="list-style-type: none"> a) kutambua viambishi vya upatanisho wa kisarufi vya ngeli ya KI-VI na LI-YA katika matini, b) kutambua nomino katika ngeli ya KI-VI na LI-YA katika matini, c) kutumia ipasavyo upatanisho wa kisarufi wa 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua viambishi vya upatanisho wa kisarufi vya ngeli ya KI-VI na LI-YA katika sentensi na mafungu akiwa peke yakeau katika kikundi, • kuchopoa nomino katika ngeli ya KI-VI (<i>k.v. kiwambo - viwambo, kipakatalishi - vipakatalishi,</i> 	Utajuaje kama matini inazingatia kanuni za kisarufi?

		<p>ngeli ya KI-VI na LI-YA katika matini,</p> <p>d) kuchangamkia kutumia nomino katika ngeli ya KI-VI na LI-YA ipasavyo ili kuimarisha umilisi wa lugha.</p>	<p><i>kitabu - vitabu, chama – vyama na kidole - vidole</i>) na LI-YA (<i>k.v. gari – magari na jiwe - mawe</i>) kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno au tarakilishi akiwa peke yake au katika kikundi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutaja vifaa vya shuleni vyenye majina ya ngeli ya KI-VI (<i>k.v. kifutio – vifutio na kiti - viti</i>) na LI-YA (<i>k.v. tunda - matunda, jicho - macho, shamba - mashamba, jiko – meko na bega - mabega,</i>) akiwa na wenzake katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia vifaa vya kidijitali vilivyo rekebishwa. • kutenga nomino za ngeli ya KI-VI na LI-YA katika orodha ya nomino, sentensi au vifungu kwenye vitabu, 	
--	--	--	---	--

			<p>vifaa vya kidijitali, chati za maneno kwa kuzikolezea wino au kuzipigia mstari akiwa peke yake, au katika kikundi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutunga sentensi au vifungu vyenye upatanisho ufaao wa kisarufi kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za ngeli ya KI-VI na LI-YA akiwa peke yake, au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kumtaja mzazi au mlezi majina ambayo yamo katika ngeli ya KI -VI (<i>k.v. chandarua- vyandarua, kijiko-vijiko na chakula – vyakula</i>) na LI-YA (<i>k.v. jiko - meko, shamba – mashamba na embe -</i> 	
--	--	--	--	--

			<i>maembe</i>) katika mazingira ya nyumbani.	
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:				
<ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika kazi za kikundi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali ipasavyo kutambua nomino katika ngeli ya KI-VI na LI-YA. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino za ngeli ya KI-VI na LI-YA. • Kujiamini: mwanafunzi anapotambua nomino za ngeli ya KI-VI na LI-YA na kuzitungia sentensi na vifungu vilivyo na upatanisho ufaao wa kisarufi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtajia mzazi au mlezi wake nomino za ngeli ya KI-VI na LI-YA katika mazingira ya nyumbani. 				
Maadili:				
<ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
Masuala Mtambuko:				
<ul style="list-style-type: none"> • Mshkamano wa kijamiii: mwanafunzi anapochangia na kushirikiana na wenzake katika kikundi. • Usalama mtandaoni: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino katika ngeli ya KI-VI na LI-YA. 				
Uhusiano na Masomo Mengine:				
<ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia upatanisho wa kisarufi. 				

10.0 KIJITHAMINI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
10.1 Kusikiliza na Kuzungumza	10.1.1 Nyimbo <ul style="list-style-type: none"> • <i>Nyimbo za Kazi</i> • <i>Nyimbo za Dini</i> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya nyimbo za kazi na za dini ili kuzibainisha, b) kutambua mazingira ambapo nyimbo za kazi na za dini huimbwa, c) kueleza ujumbe katika nyimbo za kazi na za dini, d) kuwasilisha nyimbo za kazi na za dini kwa kuzingatia hisia na ishara za mwili e) kuchangamkia nyimbo za kazi na 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kusikiliza kielelezo cha wimbo wa kazi na wa dini kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au kifaa cha kidijitali (<i>k.v. radio, rununu, kipakatalishi na runinga</i>) wakiwa au katika kikundi, • kueleza maana ya nyimbo za kazi na za dini ili kuzibainisha akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. • kutambua mazingira ambapo nyimbo za kazi na za dini huimbwa akishirikiana na mwenzake, • kueleza ujumbe katika nyimbo za kazi na za dini akiwa peke yake, au katika kikundi, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, unajua nyimbo zipi katika jamii yako? 2. Je, nyimbo za kazi na za dini zinatofautianaje?

		<p>za dini kama vipera vya fasihi simulizi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● kuwasilisha nyimbo za kazi na za dini kuzingatia hisia na ishara akiwa peke yake au katika kikundi, ● kujirekodi akiimba nyimbo za kazi na za dini kwa kutumia vifaa vya kidijitali na kusikiliza akiwa na wenzake, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki kutambua vipengele vya kimsingi vya nyimbo za kazi na dini kwenye kikundi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kusikiliza nyimbo mbalimbali za kazi na za dini. Pia anapojirekodi akiimba nyimbo za kazi na za dini. ● Ubunifu: mwanafunzi anapowasilisha nyimbo za kazi na za dini akizingatia hisia na ishara za mwili zifaazo. ● Kujiamini: mwanafunzi anapowasilisha nyimbo kwa wepesi na ukakamavu. 				

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za uimbaji.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapochukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi na pia kutunza vifaa vya kidijitali anavyotumia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Haki za watoto: mwanafunzi anapotunga na kuwasilisha nyimbo za kazi na za dini.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia dhana ya tungo za fasihi simulizi.
- Creative Arts and Sports: somo hili pia linashughulikia aina za nyimbo.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Llilopendekezwa
10.2 Kusoma	10.2.1 Kusoma kwa Kina <i>Wahusika</i>	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua wahusika katika novella, b) kujadili sifa za wahusika katika novella,	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kutambua wahusika katika novela iliyoteuliwa na mwalimu, akiwa peke yake au katika kikundi, ● kujadili sifa za wahusika katika novela iliyoteuliwa na mwalimu (<i>k.v. usiri, uovu, ukali na</i> 	Ni mambo yapi yanayokuwezesha kuwaelewa wahusika katika novela?

	(Vipindi 2)	<p>c) kueleza uhusiano kati ya wahusika katika novela</p> <p>d) kuandika muhtasari wa sifa za wahusika katika novella,</p> <p>e) kujadili mafunzo yanayotokana na matendo ya wahusika katika novela,</p> <p>f) kujenga mazoea ya usomaji wa kazi za kifasihi katika maisha ya kila siku.</p>	<p><i>udadisi</i>) akiwa na wenzake katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuigiza wahusika katika novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa na wenzake kwenye kikundi ili kukuza uelewa wa sifa zao, Kila mwanafunzi apewe nafasi ya kuigiza kulingana na uwezo wake ukizingatia tahadhari za kiusalama. • kueleza uhusiano kati ya wahusika katika novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake au katika kikundi, • kutazama video kuhusu wahusika katika novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa na wenzake, rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga. • kuandaa muhtasari kuhusu sifa za wahusika katika video aliyotazama, 	
--	-------------	--	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> • kujadili mafunzo yanayotokana na matendo ya wahusika akiwa peke yake au na wenzake, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kumsimulia mzazi au mlezi wake hadithi ya novela na kujadiliana kuhusu wahusika wawili. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. • Kujiamini: mwanafunzi anapoigiza na wenzake wahusika katika novela. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotazama video kuhusu wahusika katika novela kwenye vifaa vya kidijitali. • Ubunifu: mwanafunzi anapoigiza wahusika katika novela. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapochambua sifa za wahusika katika novela. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomhadithia mzazi au mlezi hadithi ya novela na kujadiliana kuhusu wahusika. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika majadiliano ya kuwachambua wahusika katika kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p>				

- Usalama: mwanafunzi anaposoma novela kutoka mtandaoni.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa kina.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>10.3 Kuandika</p>	<p>10.3.1 Barua ya Kuomba Msamaha</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kueleza umuhimu wa barua rasmi ya kuomba msamaha,</p> <p>b) kutambua ujumbe katika barua rasmi ya kuomba msamaha,</p> <p>c) kutambua vipengele vya kimuundo vya barua rasmi ya kuomba msamaha,</p> <p>d) kuandika barua rasmi ya kuomba msamaha kwa</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kueleza umuhimu wa kuandika barua rasmi ya kuomba msamaha kuhusu matukio mbalimbali (<i>k.v. kukosa kuhudhuria darasa na kuchelewa kufika shuleni</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. • kutambua ujumbe unaoafiki barua rasmi ya kuomba msamaha kwa kujadiliana na mwenzake, 	<p>Je, ni mambo gani yanayoweza kukufanya uandike barua rasmi ya kuomba msamaha?</p>

		<p>kuzingatia ujumbe, muundo na lugha ifaayo, e) kufurahia kujieleza kwa njia ifaayo kupitia kwa barua.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kujadili katika kikundi vipengele vya kimuundo vya barua rasmi ya kuomba msamaha (<i>k.v. anwani, suala linaloshughulikiwa na sahihi</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kujadili na wenzake kuhusu lugha inayofaa katika uandishi wa barua rasmi ya kuomba msamaha, • kuandika barua rasmi ya kuomba msamaha kuhusu matukio mbalimbali na kuwasomea wenzake darasani ili waitolee maoni, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebishwa au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. • kuandika barua ya kuomba msamaha katika kifaa cha kidijitali na kuwasambazia wenzake kupitia mtandao ili waitolee maoni. 	
--	--	---	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kujadili vipengele vya barua rasmi ya kuomba msamaha.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika barua na kuisambazia wengine.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika barua rasmi ya kuomba msamaha.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapoandika barua rasmi ya kuomba msamaha.
- Uwazaji kina: mwanafunzi anapowaza kuhusu matukio yanayomfanya mtu kuomba msamaha.
- Uraia: mwanafunzi anapoomba msamaha anajenga mshikamano katika jamii au taifa.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa nafasi wenzake kuchangia katika shughuli za ujifunzaji.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.
- Amani: mwanafunzi anapoandika barua kuomba msamaha.

Masuala Mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anapoandika barua ya kuomba msamaha.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha za kiuamilifu.
- Religious Education: masomo haya pia yana masuala yanayohimiza msamaha.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
-------------	-------------------	--------------------------------------	--	--------------------------------------

<p>10.4 Sarufi</p>	<p>10.4.1 Vinyume vya Maneno</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kueleza dhana ya kinyume cha maneno,</p> <p>b) kutambua vinyume vya nomino na vivumishi katika matini,</p> <p>c) kutumia vinyume vya nomino na vivumishi katika matini,</p> <p>d) kuchangamkia kutumia vinyume vya nomino na vivumishi katika mawasiliano.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kujadili maana ya kinyume cha maneno akiwa na mwenzake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kutambua vinyume vya nomino (<i>k.v. mwanamume - mwanamke, mzee - kijana, mbingu - ardhi</i>) na vivumishi (<i>k.v. jasiri - mwoga</i>) kwa kutumia kadi maneno, mti maneno, kapu maneno akiwa peke yake au katika kikundi, • kutambua vinyume vya nomino na vivumishi katika fungu la maneno (<i>k.v. orodha ya maneno, sentensi na vifungu vya maneno</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, • kuchagua sentensi zinazoashiria matumizi ya vinyume vya nomino na vivumishi kutoka kwa sentensi mbalimbali kwenye 	<p>Je, dhana ya vinyume vya nomino ina maana gani?</p>
---------------------------	--	---	--	--

			<p>vitabu, tarakilishi au chati akiwa peke yake au katika kikundi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutunga sentensi sahihi akitumia vinyume vya nomino na vivumishi akiwa peke yake au katika kikundi, • kusakura mtandaoni au katika vitabu vya ziada ili kupata vinyume zaidi vya nomino na vivumishi, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotoa mchango wake katika kazi ya kikundi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutambua vinyume vya nomino na vivumishi. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuonyesha vinyume vya nomino na vivumishi. • Kujiamini: mwanafunzi anaposhiriki katika kutambua vinyume vya nomino na vivumishi na kuvitungia sentensi sahihi. 				

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Kujithamini: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kuchopoa vinyume vya nomino na vivumishi na kutunga sentensi sahihi.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia vinyume vya maneno.
- Social Studies: somo hili pia hushughulikia masuala ya kijamii.

11.0 MAJUKUMU YA WATOTO

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
11.1 Kusikiliza na Kuzungumza	11.1.1 Kuzungumza kwa Kuambatanisha na Vitendo/Ishara (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo au ishara, b) kutambua umuhimu wa kuzungumza kwa	Mwanafunzi aelekezwe: • kueleza maana ya kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza.	1. Ni vitendo gani tunatumia tunapozungumza? 2. Kuna umuhimu gani wa kutumia vitendo tunapozungumza?

		<p>kuambatanisha na vitendo au ishara,</p> <p>c) kujadili vitendo au ishara vya kuambatanisha na mazungumzo,</p> <p>d) kutoa mazungumzo kwa kuyaambatanisha na vitendo au ishara zifaazo,</p> <p>e) kujenga mazoea ya kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo au ishara ili kufanikisha mawasiliano.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● kutambua umuhimu wa kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo au ishara (<i>k.v. kumwelekeza mtu njia na kueleza jinsi ya kutayarisha chakula</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, ● kuigiza jinsi ya kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo akiwa peke yake au katika kikundi, Kila mwanafunzi apewe nafasi ya kuigiza kulingana na uwezo wake ukizingatia tahadhari za kiusalama. ● kushiriki na wenzake katika kikundi kusikiliza au kutazama mazungumzo yanayoambatanisha vitendo au ishara kutoka 	
--	--	--	--	--

			<p>kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au kwenye vifaa vya kidijitali,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kujadili vitendo au ishara za kuambatanisha na mazungumzo akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kusikiliza au kutazama mazungumzo yanayoambatana na vitendo au ishara kuhusu suala lengwa na kubainisha vipengele vya kuzungumza kwa aina hii vilivyozingatiwa akiwa katika kikundi, • kuwasilisha mazungumzo yanayoambatana na vitendo au ishara kuhusu 	
--	--	--	---	--

			<p>suala lengwa kwa kuzingatia vitendo au ishara zifaazo akiwa peke yake au katika kikundi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kushiriki na mzazi au mlezi wake katika kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo au ishara kuhusu suala lengwa. 	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotumia lugha nyepesi kuwaelimisha wenzake kuhusu majukumu ya watoto huku akiambatanisha na vitendo au ishara.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anaposhiriki katika kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo na kufafanua namna ya kutekeleza jambo fulani.
- Ubunifu: mwanafunzi anapowasilisha mazungumzo kuhusu suala lengwa kwa kutumia mbinu zifaazo za kufanikisha mazungumzo.
- Kujiamini: mwanafunzi anapojadili na wenzake vipengele vya kuzingatia katika kuzungumza na kuambatanisha na vitendo katika kikundi.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake zamu ya kushiriki katika mazungumzo bila kuwakata kauli.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapovitunza vifaa vya kidijitali anavyovitumia kuwaelezea wenzake kuhusu suala fulani.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na wengine na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo kwa kuambatanisha na vitendo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia stadi ya uzungumzaji.
- Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia majukumu ya watoto.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
11.2 Kusoma	11.2.1 Kusoma kwa Mapana <i>Matini ya kujichagulia</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza ujumbe wa matini ya kujichagulia, b) kutambua msamiati uliotumiwa katika matini ya kujichagulia, c) kutumia ipasavyo msamiati aliosoma katika matini ya kujichagulia, d) kutoa muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma, e) kujenga mazoea ya kusoma matini mbalimbali katika maisha ya kila siku.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza ujumbe wa matini ya kujichagulia aliyosoma akiwa na wenzake, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. • kutambua msamiati uliotumiwa katika matini ya kujichagulia (<i>andishi au ya kidijitali; ya kisayansi, kisiasa, kihistoria, kifasihi na michezo</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, • kutumia kamusi kutafuta maana 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Unapenda kusoma matini za aina gani? 2. Unazingatia nini unapochagua matini ya kujisomea?

			<p>za maneno asiyoyajua akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kujenga rekodi ya msamiati aliojifunza katika kitabu, ● kumtungia mwenzake sentensi akitumia msamiati katika matini aliyoisoma, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. ● kutoa muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma na kuwasilisha kwa wenzake ili waitolee maoni, ● kusakura mtandaoni na kujichagulia matini ya ziada kisha aiso, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji	
--	--	--	--	--

			wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo.	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotangamana na wenzake na kuwawasilishia muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma. ● Kujiamini: mwanafunzi anapomtungia mwenzake sentensi kutokana na msamiati wa matini ya kujichagulia akizingatia ufasaha wa lugha. ● Ubunifu: mwanafunzi anapomtungia mwenzake sentensi akitumia msamiati katika matini aliyoisoma. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojichagulia matini ya kusoma na kutafuta maana za maneno asiyoyajua kwenye kamusi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni na kujichagulia matini ya kusoma. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake wanapowasilisha muhtasari wa matini ya kujichagulia waliyosoma. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kutafuta na kusoma matini aliyojichagulia. Pia anapozingatia nidhamu anaposakura mtandaoni. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutunga sentensi akitumia msamiati aliojifunza. 				
<p>Masuala Mtambuko: Masuaia ya kijinsi: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa.</p>				

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa mapana.
- Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia majukumu ya watoto.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lilibendekezwa
11.3 Kuandika	11.3.1 Insha za Kubuni <i>Maelezo</i> (Vipindi 2)	<ul style="list-style-type: none"> ● Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: ● kutambua vipengele vya mpangilio wa insha ya maelezo, ● kueleza mpangilio wa insha ya maelezo, ● kuandika insha ya maelezo inayozingatia mpangilio ufaao wa maelezo, ● kufurahia kuandika insha za maelezo katika maisha ya kila siku<ul style="list-style-type: none"> - akizingatia - mpangilio ufaao wa maelezo.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe: ● kutambua mpangilio wa insha ya maelezo katika matini za kimaandishi au za kidijitali (<i>k.v. mpangilio unaozingatia mahali, hasa kama maelezo yanahusu mahali na mpangilio unaozingatia mfuatano wa matukio kiwakati</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, ● kushirikiana na wenzake kueleza jinsi maelezo yalivyopangwa katika insha ya maelezo (<i>k.v. mfuatano ufaao wa matukio kuanzia la kwanza hadi la mwisho na matumizi ya viungio kuendeleza wazo</i>),	Je, unawezaje kupanga matukio katika insha ya maelezo vipi?

			<p>Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kuandika vidokezo vya insha vinavyozingatia jinsi maelezo yalivyopangwa katika insha ya maelezo kuhusu suala lengwa akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. ● kuandika insha ya maelezo akizingatia mpangilio ufaao wa maelezo, ● kuwasomea wenzake katika kikundi insha aliyoandika au awasambazie kwenye vifaa vya kidijitali ili waitolee maoni, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. 	
--	--	--	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> ● kushirikiana na wenzake kusahihisha insha ya maelezo aliyoandika akizingatia mpangilio ufaao wa maelezo. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoandika insha na kuwasomea wenzake darasani. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuwasambazia wenzake insha. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha yenye mpangilio mzuri wa maelezo. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake kwa ufasaha insha aliyoandika ili waikosoe pamoja. ● Kujiamini: mwanafunzi anapoandika insha na kuwasomea wenzake. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mshikamano wa kijamiii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi na pia anaposahihisha insha na wenzake. ● Majukumu ya watoto: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha. ● Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia majukumu ya watoto. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lilizopendekezwa
11.4 Sarufi	<p>11.4.1 Mnyambuliko wa Vitenzi <i>Kauli ya:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kutenda</i> • <i>Kutendea</i> • <i>Kutendwa</i> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa katika vitenzi, b) kutumia vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa ipasavyo, c) kuchangamkia kutumia ipasavyo vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa ili kujenga ufasaha wa lugha. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa (<i>k.v. som-a, som-e-a, som-w-a</i>) mtawalia akiwa peke yake au katika kikundi, • kuteua vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa (<i>k.v. soma, somea, somwa</i>) mtawalia, kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno au tarakilishi akiwa peke yake au katika kikundi, • kugeuza vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa akiwa na wenzake katika kikundi, • kutenga vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa katika sentensi na vifungu kwenye vitabu, tarakilishi, chati kwa kuvikolezea wino au 	<p>Ni kauli gani za vitenzi unazozijua?</p>

			<p>kuvipigia mstari akiwa peke yake au katika kikundi,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kutunga sentensi au vifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa akiwa peke yake au katika kikundi. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotoa mchango wake katika kikundi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutambua vitenzi katika kauli mbalimbali. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia vitenzi katika kauli mbalimbali. ● Kujiamini: mwanafunzi anapotambua viambishi vya kauli mbalimbali. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				

Masuala Mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kuteua vitenzi katika kauli mbalimbali.
- Majukumu ya watoto: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia vitenzi katika kauli mbalimbali.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia mnyambuliko wa vitenzi.
- Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia majukumu ya watoto.

12.0 MAGONJWA AMBUKIZI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>12.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>12.1.1 Kusikiliza kwa Makini (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua hoja muhimu katika habari aliyosikiliza, b) kuwasilisha hoja muhimu katika habari, c) kujenga mazoea ya kutambua hoja katika habari anayosikiliza ili kuimarisha usikilizaji wa makini. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kutambua hoja muhimu katika habari aliyosikiliza kuhusu suala lengwa akiwa peke yake au katika kikundi, ● kusikiliza habari kuhusu suala lengwa na kutaja hoja muhimu kwa maneno machache, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia mawasiliano jumla. ● kutafiti mtandaoni kuhusu suala lengwa na kuwawasilishia wenzake hoja muhimu kuhusu suala 	<p>Kwa nini ni muhimu kutambua hoja katika habari uliyosikiliza?</p>

			<p>hilo kwa maneno machache, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kumsomea mzazi au mlezi habari kuhusu suala lengwa na kushirikiana kutambua hoja, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapowatolea wenzake hoja muhimu katika habari aliyosikiliza inayochangia uelewa wa suala hilo.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kusikiliza na kuwatajia wenzake hoja muhimu kuhusu suala lengwa kwa ufupi.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anaposikiliza habari, kuichanganua na kutambua hoja muhimu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti kwenye mtandao kuhusu suala lengwa na kuwasilisha hoja kuu kwa ufupi. Pia anaposhiriki mazungumzo na mzazi au mlezi wake kuhusu suala lengwa na kuiwasilisha habari hiyo upya kwa hoja fupi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoiwasilisha upya habari aliyosikiliza kupitia hoja kuu.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wengine fursa ya kutambua na kusema hoja muhimu bila kuwakatiza.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia kujifunzia.

Masuala Mtambuko:

- Magonjwa ya kuambukizwa na yasiyoambukizwa: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika mazungumzo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia stadi ya kusikiliza.
- Integrated Science: somo hili pia linashughulikia magonjwa ambukizi.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lilizopendekezwa
12.2 Kusoma	12.2.1 Kusoma kwa Ufasaha (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ul style="list-style-type: none"> a) kusoma kifungu kwa kuzingatia matamshi bora, b) kusoma kifungu kwa kasi ifaayo, c) kusoma kifungu kwa kutumia sauti ipasavyo, 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kujadiliana na wenzake vipengele vya kuzingatia katika kusoma makala kwa ufasaha, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa 	Unazingatia nini ili kusoma makala kwa ufasaha?

		<p>d) kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo,</p> <p>e) kuridhia kusoma makala kwa kuzingatia vipengele vinavyofanikisha mawasiliano.</p>	<p>muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia mawasiliano jumla.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kutazama vielelezo vya video za watu wanaosoma makala kwa ufasaha makala (<i>k.v. hotuba na habari</i>) akiwa peke yake au na wenzake, rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga. ● kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi au ya kidijitali akizingatia matamshi bora akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. ● kusoma kifungu cha habari kwa kasi ifaayo kuhusu suala lengwa akiwa peke yake au katika kikundi, 	
--	--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> ● kusoma kifungu akizingatia sauti ifaayo (<i>k.v. kiwango cha sauti na kimbbo</i>) akiwa peke yake au katika kikundi , ● kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo panapofaa (<i>k.v. ishara za uso na mikono</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, ● kusoma mbele ya wenzake kazi yake ili wamtotee maoni, ● kumsomea mzazi au mlezi makala akizingatia vipengele vya usomaji bora. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapofanikiwa kusoma makala kwa ufasaha na anapojadiliana na wenzake katika kikundi kuhusu vipengele vya kimsingi vya kusoma kwa ufasaha. ● Kujiamini: mwanafunzi anaposoma kifungu kwa ufasaha. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotumia ishara wakati wa kusoma kifungu. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli ya kusoma anakuza hamu ya ujifunzaji. 				

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi wanapojadili vipengele vya usomaji bora.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika mjadala wakati wa shughuli ya ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuwasomea wenzake kifungu.
- Umoja: mwanafunzi anapotangamana na wenzake katika kikundi kujadili vipengele vya usomaji bora.

Masuala Mtambuko:

- Magonjwa yanayoambukizwa na yasiyoambukizwa: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu magonjwa ambukizi.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia stadi ya kusoma.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Llililopendekezwa
12.3 Kuandika	12.3.1 Hotuba ya Kupasha Habari (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya hotuba ya kupasha habari, b) kutambua hotuba ya kupasha habari katika matini,	Mwanafunzi aelekezwe: ● kueleza maana ya hotuba ya kupasha habari akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza.	Ni mambo yepi ambayo yanaweza kuelezwa kupitia kwa hotuba?

		<p>c) kueleza ujumbe, lugha na muundo wa hotuba ya kupasha habari,</p> <p>d) kuandika hotuba ya kupasha habari kwa kuzingatia ujumbe, lugha na muundo ufaao,</p> <p>e) kuchangamkia nafasi ya hotuba ya kupasha habari katika mawasiliano.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● kujadiliana na wenzake kuhusu ujumbe (<i>unaolenga kuelimisha kundi lengwa</i>), lugha (<i>nyepesi inayoeleweka</i>) na muundo ufaao wa hotuba ya kupasha habari, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. ● kujadili na wenzake miktadha inayochochea hotuba ya kupasha habari, ● kujadili na wenzake vidokezo vinavyoweza kutumiwa katika kuandika hotuba ya kupasha habari, ● kuandika hotuba ya kupasha habari kuhusu suala lengwa akizingatia ujumbe, lugha na muundo ufaao kisha awasambazie wenzake mtandaoni au kuwasomea darasani ili waitolee maoni, 	
--	--	--	---	--

			<p>Mwanafunzi aandike/apige chapa/ atumie programu mwafaka au asimulie kisa akiandikiwa.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kuandika hotuba ya kupasha habari kuhusu suala linaloathiri jamii yao na kumsomea mzazi au mlezi wake. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotoa mchango wake katika kikundi kuhusu hotuba ya kupasha habari. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kuandika hotuba ya kupasha habari na kuisambaza kwa mtandao. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoandika hotuba ya kupasha habari. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapoandika ya kupasha habari kuhusu suala linaloathiri jamii yao na kumsomea mzazi au mlezi wake. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. ● Amani: mwanafunzi anapoweza kuwapasha wenzake habari kwa utulivu. 				

Masuala Mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kujadili ujumbe, lugha na muundo wa hotuba ya kupasha habari.
- Elimu ya afya na kujikinga: mwanafunzi anapoandika hotuba ya kupasha habari kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa kiuamilifu.
- Agriculture and Nutrition: somo hili pia linashughulikia magonjwa ambukizi.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
12.4 Sarufi	12.4.1 Aina za Sentensi <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Sentensi Sahili</i> ● sentensi ambatano (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kueleza maana ya sentensi sahili na ambatano, kutambua sentensi sahili na ambatano katika matini, kutunga sentensi sahili na ambatano ipasavyo, kuchangamkia matumizi ya sentensi sahili na ambatano katika mawasiliano. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kueleza maana ya sentensi sahili na ambatano akiwa peke au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. ● kutenga sentensi sahili na ambatano katika orodha ya sentensi kwenye vitabu, chati au tarakilishi kwa kuzipigia mstari au kuzikolezea wino 	<ol style="list-style-type: none"> Ni aina gani ya sentensi unazozijua? Je, sentensi sahili na ambatano hutofautianaje?

			<p>akiwa peke yake au katika kikundi,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kutaja sentensi sahili na ambatano zinazojitokeza katika vifungu akiwa na wenzake katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia mawasiliano jumla. ● kutunga sentensi sahili na ambatano ipasavyo kuhusu suala lengwa akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. ● kuunganisha sentensi sahili mbili au zaidi kuunda sentensi 	
--	--	--	--	--

			<p>ambatano akiwa peke yake au katika kikundi,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kuunda sentensi sahili kutokana na sentensi ambatano akiwa peke yake au katika kikundi, ● kumtungia mzazi au mlezi sentensi sahili na ambatano zinazohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotaja sentensi sahili na ambatano zinazojitokeza katika vifungu akiwa na wenzake. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua sentensi sahili na ambatano. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia sentensi sahili na ambatano. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua sentensi sahili na ambatano katika kifungu. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtungia mzazi au mlezi wake sentensi sahili na ambatano zinazohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				

Masuala Mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kutunga sentensi sahili na ambatano.
- Magonjwa yanayoambukizwa na yasiyoambukizwa: mwanafunzi anapotunga sentensi sahili na ambatano kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia aina za sentensi.
- Agriculture and Nutrition: somo hili pia linashughulikia magonjwa ambukizi.

13.0 UTATUZI WA MIZOZO

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>13.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>13.1.1 Wahusika katika Nyimbo (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua wahusika katika wimbo, kuchambua wahusika katika wimbo, kueleza mafunzo kutokana na wahusika katika wimbo, kufurahia kushiriki katika uchanganuzi wa wahusika katika nyimbo. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kusikiliza wimbo akiwa peke yake au katika kikundi, kutambua wahusika katika wimbo aliosikiliza (<i>k.v. mwimbaji, hadhira lengwa na wahusika wengine kwenye wimbo</i>), kuchambua akiwa na wenzake wahusika katika wimbo anaosikiliza, kuimba au kusikiliza wimbo katika vifaa vya kidijitali (<i>k.v. simu, redio, kipakatalishi na runinga</i>) kuhusu suala lengwa akiwa na wenzake huku akichukua nafasi mbalimbali (<i>k.v. mwimbaji au hadhira</i>), 	<p>Je, wahusika katika wimbo?</p>

			<p>Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wakuimba au kutumia mawasiliano mbadala.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kueleza mafunzo kutokana na wahusika katika wimbo akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara. ● kutunga wimbo kuhusu mada lengwa na kuwawasilishia wenzake ili kuchanganua wahusika, ● kushirikiana na mzazi au mlezi kuchanganua wahusika katika nyimbo mbalimbali kutoka kwa jamii yake. 	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi na kuchambua wahusika kwa njia wazi akiwa na wenzake.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikilizia nyimbo.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga wimbo kuhusu suala lengwa na kuwawasilishia wenzake.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapochanganua wahusika na nafasi zao katika wimbo.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowasilishia wenzake wimbo alioutunga.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi na kutunza vifaa vya kidijitali anavyotumia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Utatuzi wa mizozo: mwanafunzi anapoimba nyimbo kuhusu suala lengwa.
- Masuala ya kijamii: mwanafunzi anapoimba nyimbo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia tungo za fasihi simulizi.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia utatuzi wa mizozo.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
13.2 Kusoma	13.2.1 Kusoma kwa Kina <i>Mbinu za Lugha</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya mbinu za lugha katika fasihi, b) kutambua mbinu za lugha katika novella, c) kueleza umuhimu wa mbinu za lugha zilizotumiwa katika novela, d) kufurahia kuchanganua matumizi ya mbinu za lugha katika fasihi. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kueleza maana ya mbinu za lugha katika fasihi akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara. ● kutambua mbinu za lugha (<i>k.v. tashbihi, sitiari, nahau, methali, tasfida na tanakali za sauti</i>) katika novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake au katika kikundi, ● kueleza umuhimu wa mbinu za lugha zilizotumiwa katika novela iliyoteuliwa na mwalimu wakiwa au katika kikundi, ● kuhakiki uwasilishaji wa wenzake na kutoa maoni, ● kufanya utafiti maktabani au mtandaoni kuhusu matumizi ya mbinu za lugha katika novella, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia 	Mbinu za lugha zina umuhimu gani zinapotumiwa katika kifungu?

			<p>sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kumtaja mzazi au mlezi matumizi ya mbinu za lugha katika novela aliyosoma. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kutambua mbinu za lugha kwenye novela aliyosoma akiwa na wenzake katika kikundi. ● Kujiamini: mwanafunzi anapowawasilishia wenzake muhtasari wa matumizi ya mbinu za lugha katika novela kwa kutetea hoja zake. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapofanya utafiti maktabani na mtandaoni kuhusu matumizi ya mbinu za lugha katika novela. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapotangamana na wenzake katika kikundi kujadili mbinu za lugha katika novela huku akiheshimu maoni yao. ● Upendo: mwanafunzi anapohakiki uwasilishaji wa wenzake huku akiwakosoa kwa upendo na kuwahimiza. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojiandaa ipasavyo ili kuwawasilishia wenzake kazi yake. Pia anapochukua hatua ya kutafiti kuhusu matumizi ya mbinu za lugha maktabani au mtandaoni. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				

Masuala Mtambuko:

- Utatuzi wa mizozo: mwanafunzi anapoeleza ujumbe katika Novela.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughuliikia kusoma kwa kina.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia utatuzi wa mizozo.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
13.3 Kuandika	13.3.1 Insha ya Kubuni <i>Maelezo</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kutambua mambo ya kimsingi katika uandishi wa insha ya maelezo, kuandika insha ya maelezo inayodhihirisha sifa za mtu, kuchangamkia kutoa maelezo kamilifu kuhusu kitu au jambo. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kutambua dhana ya insha ya maelezo akiwa peke yake au katika kikundi, ● kutambua mambo ya kimsingi katika uandishi wa insha ya maelezo akiwa na wenzake katika kikundi, ● kujadiliana na wenzake kuhusu mada ya insha ya maelezo, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, insha ya maelezo inahusu nini? 2. Je, ni vigezo vipi vinatumika katika kuandika insha ya maelezo?

			<p>majibu yao.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuandaa vidokezo vya insha ya maelezo kuhusu sura na matendo ya mtu anayelengwa katika insha ya maelezo akiwa peke yake au katika kikundi, • kuandika insha ya maelezo inayotoa sifa za mtu akizingatia muundo ufaao na inayohusisha suala lengwa kisha awesomee wenzake darasani, Mwanafunzi aandike/apige chapa/ atumie programu mwafaka au asimulie kisa akiandikiwa. • kubuni insha ya maelezo inayotoa sifa za mtu kisha awasambazie wenzake mtandaoni ili waitolee maoni, rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga. • kutolea insha za wenzake maoni kwa upendo. 	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kujadiliana kuhusu insha ya maelezo.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika insha ya maelezo na kuisambaza mtandaoni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo kwa muundo ufaao.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapobuni na kusambaza insha kwa wenzake.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapotolea insha za wenzake maoni.

Masuala Mtambuko:

Utatuji wa mizozo: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha za maelezo.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia utatuji wa mizozo.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Llililopendekezwa
13.4 Sarufi	13.4.1 Ukanushaji kwa Kuzingatia Nyakati (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya ukanushaji, b) kutambua nyakati katika matini, c) kutambua ukanushaji kwa kuzingatia wakati uliopita, uliopo na ujao katika matini, d) kutumia ipasavyo hali ya ukanushaji wa wakati uliopita, uliopo na ujao katika matini, e) kuchangamkia kukanusha sentensi katika wakati uliopita, uliopo na ujao ili kukuza mawasiliano. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya ukanushaji akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. • kutambua nyakati tatu tofauti (<i>uliopita, uliopo, ujao</i>) kutoka kwenye chati, mti maneno, vitabu au vifaa vya kidijitali akiwa peke yake au katika kikundi, • kutambua ukanushaji wa sentensi katika wakati uliopita, uliopo na ujao akiwa na wenzake katika kikundi, • kutunga sentensi kwa kutumia nyakati hizo na kujadiliana na wenzake wakiwa wawili wawili au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia 	Tunakanusha sentensi kwa kuzingatia nyakati gani?

			ishara au kuandika majibu yao. <ul style="list-style-type: none"> ● kutunga sentensi zinazoonyesha ukanushaji katika wakati uliopita, uliopo na ujao kuhusu suala lengwa kisha awatumie wenzake kupitia vifaa vya kidijitali. 	
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa: <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki kikamilifu katika kazi za kikundi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua ukanushaji kwa kuzingatia nyakati. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuonyesha ukanushaji wa nyakati. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua ukanushaji wa nyakati na kuutungia sentensi sahihi. 				
Maadili: <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
Masuala Mtambuko: <ul style="list-style-type: none"> ● Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala lengwa. 				
Uhusiano na Masomo Mengine: <ul style="list-style-type: none"> ● English: somo hili pia linashughulikia ukanushaji. ● Social Studies: somo hili pia linashughulikia utatuzi wa mizozo. 				

14.0 MATUMIZI YA PESA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>14.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>14.1.1 Lugha katika Nyimbo</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua vipengele vya lugha vinavyotumika katika nyimbo,</p> <p>b) kujadili umuhimu wa vipengele vya lugha vinavyotumika katika nyimbo teule,</p> <p>c) kuonea fahari uchanganuzi wa lugha katika nyimbo kama utungo wa fasihi simulizi.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kutambua vipengele vya lugha (<i>k.v. urudiaji, nahau, methali na maneno yasiyokuwa na maana</i>) kwa kusikiliza nyimbo kuhusu suala lengwa kutoka kwa mwalimu, kwenye maandishi (<i>k.v. vitabu na chati</i>) au vifaa vya kidijitali, akiwa peke yake au katika kikundi, ● kujadili umuhimu wa vipengele vya lugha vilivyotumika katika nyimbo walizosikiliza akiwa na wenzake, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nyimbo hutumia vipengele gani vya lugha? 2. Kutumia vipengele mbalimbali vya lugha katika wimbo kuna umuhimu gani?

			<p>majibu yao.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kutunga wimbo unaohusiana na suala lengwa akizingatia vipengele vya lugha katika nyimbo akiwa peke yake au katika kikundi, ● kushirikiana na mzazi au mlezi wake kusikiliza na kutambua vipengele vya lugha katika nyimbo. 	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotambua vipengele vya lugha katika nyimbo wakiwa na wenzake katika kikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kusikiliza nyimbo.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga wimbo na kuzingatia vipengele vya lugha.
- Kujiamini: mwanafunzi anapojadili na wenzake katika kikundi vipengele vya lugha katika nyimbo kwa njia wazi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi wake kusikiliza nyimbo na kutambua vipengele vya lugha vilivyotumika.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapotunga nyimbo kuhusu suala lengwa.
- Uwekaji wa malengo ya kifedha: mwanafunzi anaposikiliza nyimbo kutoka kwa mwalimu na kutunga nyimbo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia tungo za fasihi simulizi.
- Pre-Technical: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya pesa.
- Creative Arts and Sports: somo hili pia linashughulikia nyimbo.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
14.2 Kusoma	14.2.1 Kusoma kwa Ufahamu <i>Kifungu cha Mjadala</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kudondoa habari mahususi katika kifungu cha mjadala, b) kutambua msamiati mpya katika kifungu cha mjadala, c) kuandika habari za kifungu cha mjadala kwa ufupi, 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kudondoa habari mahususi (<i>k.v. nani, nini, wapi, lini</i>) katika kifungu cha mjadala cha ufahamu akiwa peke yake au katika kikundi, ● kutambua msamiati mpya (<i>k.v. maneno na nahau</i>) kuhusu suala lengwa katika kifungu cha mjadala na kueleza kwa kutumia kamusi akiwa peke yake au katika kikundi, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwa nini tunasoma ufahamu? 2. Je, ni mambo gani yanayoweza kukusaidia kuelewa kifungu cha ufahamu?

		<p>d) kuchambua mitazamo katika kifungu cha mjadala,</p> <p>e) kuridhia kusoma kwa ufahamu ili kukuza uelewa wa habari.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● kuandika habari za kifungu cha ufahamu kwa ufupi akiwa peke yake au kwa kushirikiana na wenzake, Mwanafunzi aandike/apige chapa/ atumie programu mwafaka au asimulie kisa akiandikiwa. ● kuchambua mitazamo iliyo katika kifungu cha ufahamu cha mjadala (<i>k.v. tofauti na mifanano iliyopo</i>) akiwa peke yake au na wenzake, Mwanafunzi aandike/apige chapa/ atumie programu mwafaka au asimulie kisa akiandikiwa. ● kuwawasilishia wenzake kazi yake ili wamtotee maoni, ● kutathmini kazi ya wenzake kwa upendo, ● kumsomea mzazi au mlezi kifungu cha ufahamu na kujibu maswali. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa 	
--	--	---	--	--

			kusoma.	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapowasilisha kazi yake ya ufahamu kwa wenzake. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kukamilisha kikamilifu kazi yake ya ufahamu. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapotathmini kazi ya wenzake kwa upendo. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Matumizi ya pesa: mwanafunzi anaposoma kifungu cha ufahamu kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English: somo hili pia hushughulikia stadi ya kusoma. ● Pre-Technical: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya pesa. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lilizopendekezwa
14.3 Kuandika	14.3.1	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:	Mwanafunzi aelekezwe:	Utatumia mpangilio gani wa

	<p>Insha ya Maelekezo</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>a) kutambua aina za insha za maelekezo,</p> <p>b) kujadili sifa za insha ya maelekezo,</p> <p>c) kuandaa mpangilio wa hatua za insha ya maelekezo,</p> <p>d) kuandika insha ya maelekezo akizingatia vipengele muhimu vya insha ya maelekezo,</p> <p>e) kufurahia kutoa maelekezo ifaavyo katika maisha ya kila siku akizingatia anwani na mpangilio ufaao wa hatua.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● kubainisha sifa za insha ya maelekezo kwa kuzingatia vielelezo vya insha kwenye matini za kimaandishi au za kidijitali (<i>k.v. usahihi wa habari, mpangilio wa maelezo wenye mantiki, lugha sahili na maelezo yanayotoka upande mmoja</i>), ● kujadili na wenzake aina za insha za maelekezo, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. ● kushiriki katika kikundi kujadili mpangilio ufaao wa hatua za kuelekeza, ● kuandaa mpangilio wa hatua za insha ya maelekezo, ● kuandika insha ya maelekezo akizingatia anwani na mpangilio mwafaka wa hatua huku 	<p>kumwelekeza mtu asipoteze njia?</p>
--	---	---	--	--

			<p>akitumia vipengele vya lugha vinavyotumiwa kuelekeza ili kumjengea msomaji taswira kamili ya anachoelekezwa kufanya,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kuwasomea wenzake katika kikundi insha aliyoandika darasani au awasambazie kwenye vifaa vya kidijitali ili waitolee maoni, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. ● kushirikiana na wenzake kusahihisha insha ya maelekezo aliyoandika kwa kuzingatia anwani na mpangilio ufaao wa hatua.	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kujadili kuhusu anwani na hatua katika kielelezo cha insha ya maelekezo waliyosoma.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusambaza insha.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoteua lugha mwafaka na kufaulu kutoa maelezo bayana ya anachoelekeza.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoundika ili waitolee maoni.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwasomea wenzake insha hadharani.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Elimu ya kifedha: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kusahihisha insha ya maelezo na wenzake na kujifunza ukakamavu, stahamala na kujiamini.
- Ukadiriaji wa matumizi ya pesa-mwanafunzi anapoandika insha ya maelekezo kuhusu suala kuu.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha za maelekezo.
- Pre - Technical: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya pesa.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lilizopendekezwa
------	------------	-------------------------------	---	-------------------------------

<p>14.4 Sarufi</p>	<p>14.4.1 Ukubwa wa Nomino (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua nomino katika hali ya ukubwa katika matini, kutambua viambishi vya ukubwa katika nomino, kutumia nomino katika hali ya ukubwa ipasavyo, kuchangamkia kutumia nomino katika hali ya ukubwa katika sentensi. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kutambua nomino katika hali ya ukubwa (<i>k.v. jitu, joka, jiji, kapu, goma, jisu na jishamba</i>) kwenye orodha ya nomino, chati, kadi maneno, kapu maneno, sentensi, vifungu vya maneno au tarakilishi akiwa peke yake au katika kikundi, kutambua viambishi vya ukubwa katika maneno akiwa peke yake au katika kikundi, kuandika majina ya vifaa vya darasani katika ukubwa (<i>k.v. jidawati na jitabu</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebishwa au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. kuambatanisha nomino za hali ya wastani na za hali ya ukubwa kwa usahihi akiwa peke yake au katika kikundi, 	<p>Unazingatia nini unapoandika nomino katika ukubwa?</p>
---------------------------	--	---	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> ● kubadilisha nomino za hali ya wastani ziwe katika katika hali ya ukubwa akiwa peke yake au katika kikundi, ● kutunga sentensi akitumia nomino katika hali ya ukubwa kuhusu suala lengwa na kuwasilisha darasani ili wenzake wazitathmini, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. ● kumtaja mzazi au mlezi majina ya vifaa vya nyumbani katika ukubwa (<i>k.v. jimeza, jijiko na jisahani</i>) na kutunga sentensi. 	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika kazi za kikundi kikamilifu.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua nomino katika hali ya ukubwa.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino katika hali ya ukubwa.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtaja mzazi au mlezi wake nomino katika hali ya ukubwa katika mazingira ya nyumbani.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi anajifunza ukakamavu, stahamala na kujiamini.
- Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapotunga sentensi mbalimbali kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia nomino.
- Pre- Technical: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya pesa.

15.0 MAADILI YA MTU BINAFSI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lilizopendekezwa
<p>15.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>15.1.1 Kusikiliza Habari na Kujibu</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua masuala katika matini aliyosikiliza, kutambua msamiati wa suala lengwa katika matini aliyosikiliza, kutabiri yatakayotokea katika matini kutokana na vidokezo alivyosikia katika habari, kueleza maana za msamiati wa suala lengwa kama ulivyotumiwa katika matini aliyosikiliza, kuchangamkia kushiriki katika 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kutambua masuala yanayoshughulikiwa katika matini kuhusu suala lengwa aliyosikiliza akiwa peke yake au katika kikundi, kutambua msamiati wa suala lengwa uliotumiwa katika matini alizosikiliza kutoka kwenye kifaa cha kidijitali, kutoka kwa mwalimu au mgeni mwalikwa akiwa peke yake au katika kikundi, kutabiri kitakachotokea au atakachofanya mhusika kutoka kwenye matini aliyosikiliza kwa kuzingatia vidokezo (<i>k.v. anwani na picha</i>) anavyopatana navyo katika 	<p>Je, ni mambo gani yanayokuelekeza kufasiri suala muhimu katika habari unayosikiliza?</p>

		<p>kusikiliza kwa ufahamu ili kukuza stadi ya kusikiliza.</p>	<p>usikilizaji akiwa peke yake au katika kikundi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana za msamiati wa suala lengwa kama ulivyotumiwa katika matini aliyosikiliza akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. • kusikiliza matini kuhusu suala lengwa kutoka kwa mwalimu au mgeni mwalikwa akiwa na wenzake katika kikundi na kufasiri wazo kuu katika habari hiyo, • kusikiliza habari kwenye vifaa vya kidijitali (<i>k.v. kinasasauti</i>) kuhusu suala lengwa akiwa katika kikundi na kutaja masuala yanayoshughulikiwa, • kushirikiana na mzazi au mlezi kutafiti kwenye tovuti salama kuhusu maadili ya mtu binafsi na kutambua 	
--	--	---	--	--

			<p>suala kuu au masuala makuu katika matini, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. Rekebisha mwako wa skrini kwa wanafunzi ambao ni nyeti ya mwanga.</p>	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kikundi na kuchangia kutambua na kueleza maana za msamiati wa suala lengwa katika matini aliyosikiliza. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikilizia habari na kujibu kulingana na maagizo. • Kujiamini: mwanafunzi anaposikiliza matini ipasavyo na anapochangia katika shughuli za kikundi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki shughuli ya kusikiliza kwa ufahamu na mzazi au mlezi wake na kujifunza maaarifa ya kuwasilisha habari kuhusu maadili ya mtu binafsi. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi; pia anapoheshimu zamu ya wenzake katika mazungumzo. • Upendo: mwanafunzi anapowasikiliza wasemaji kwa makini. Pia anapowapa wanafunzi wenzake zamu ya kuzungumza. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika mazungumzo. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				

Masuala Mtambuko:

- Maadili ya mtu binafsi: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kusikiliza na kujibu mazungumzo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia kusikiliza kwa ufahamu.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

/4

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
15.2 Kusoma	15.2.1 Ufupisho (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza kwa usahihi ujumbe wa aya za matini kwa sentensi mojamoya, b) kueleza kwa usahihi ujumbe wa aya zote za matini kwa aya moja, c) kuandika ufupisho unaozingatia mtazamo wa matini ya kufupishwa, 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza kwa usahihi ujumbe katika kila aya kwa kutumia sentensi mojamoya akiwa peke yake au katika kikundi, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza. • kueleza kwa usahihi ujumbe wa aya zote za matini kwa aya moja akiwa peke yake au katika kikundi, • kujadili katika kikundi 	Ni mambo gani yanayokusaidia kuandika ufupisho?

		d) kufurahia kufupisha ujumbe kwa usahihi katika miktadha mbalimbali.	<p>kuhusu jinsi ya kuandika ufupisho wa matini, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi kujibu au kuruhusiwa kutumia mawasiliano jumla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kumsomea mzazi au mlezi kifungu na kuandika ufupisho kutoka mtandaoni au vitabuni na kutambua ujumbe wa aya za matini. Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu ufupisho wa matini. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusoma kifungu. • Kujiamini: mwanafunzi anapofanya ufupisho wa matini katika kikundi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposoma kifungu kutoka mtandaoni na kukifupisha. 				

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kutambua na kufupisha kifungu.
- Maadili ya mtu binafsi: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kusoma na kufupisha kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia hushughulikia dhana ya ufupisho.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
15.3 Kuandika	15.3.1 Kuandika Kidijitali <i>Baruapepe</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua ujumbe unaoafiki baruapepe kwa rafiki, b) kutambua vipengele vya kimuundo vya baruapepe kwa rafiki,	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua ujumbe unaoafiki baruapepe kwa rafiki kwa kujadiliana na mwenzake, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa 	Je, utazingatia nini unapoandika barua pepe kwa rafiki yako?

		<p>c) kutumia lugha inayofaa katika uandishi wa baruapepe kwa rafiki,</p> <p>d) kuandika baruapepe kwa rafiki kwa kuzingatia ujumbe, lugha na muundo ufaao,</p> <p>e) kujenga mazoea ya kuwasiliana kwa kuandika baruapepe kwa rafiki.</p>	<p>kutumia ishara au kuandika majibu yao.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kujadili vipengele vya kimuundo vya baruapepe kwa rafiki akiwa peke yake au katika kikundi, • kushiriki katika kujadili na wenzake kuhusu lugha inayofaa katika uandishi wa baruapepe kwa rafiki, • kuandika baruapepe kwa rafiki kwenye tarakilishi na kumsambazia mwenzake kupitia mtandao ili aitolee maoni, Wanafunzi walio na matatizo ya uendeshaji wanaweza kutumia sehemu mbadala za utendaji au kutumia zana za kiteknolojia zilizorekebisha au kusaidiwa kutekeleza kazi hiyo. • kumwandikia mwalimu wake baruapepe kwa rafiki ili aitathmini. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kujadili ujumbe, lugha na muundo wa baruapepe kwa rafiki.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kuandika baruapepe kwa rafiki na kuisambaza mtandaoni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika baruapepe kwa rafiki.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapoandika baruapepe kwa rafiki kwenye tarakilishi na kumsambazia mwalimu.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kujadili ujumbe, lugha na muundo wa baruapepe kwa rafiki.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa kiuamilifu.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
15.4 Sarufi	15.4.1 Usemi Halisi na	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana za usemi halisi na usemi wa taarifa akiwa peke yake au 	1. Ni kwa usemi gani tunaweza

	<p>Usemi wa Taarifa (Vipindi 2)</p>	<p>a) kueleza maana za usemi halisi na usemi wa taarifa, b) kutambua kanuni za kubadilisha usemi halisi kuwa usemi wa taarifa, c) kutumia usemi halisi na usemi wa taarifa ifaavyo, d) kuchangamkia matumizi ya usemi halisi na usemi wa taarifa katika mawasiliano.</p>	<p>akishirikiana na wenzake, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua kanuni za kimsingi za kubadilisha usemi halisi kuwa usemi wa taarifa (<i>k.v. leo kuwa siku hiyo, kwetu kuwa kwao, hapa kuwa hapo na kiambishi 'ta' cha wakati kuwa 'nge'</i>) akiwa peke yake au katika kikundi, • kutungia wenzake katika kikundi sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa akizingatia suala lengwa, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kujieleza au kuruhusiwa kutumia ishara au kuandika majibu yao. • kumsomea mwenzake sentensi sahili alizotunga za usemi halisi na usemi wa taarifa, Wanafunzi walio na matatizo ya kuzungumza wanaweza kupewa muda zaidi wa kusoma. • kubadilisha sentensi sahili kutoka usemi halisi hadi usemi wa taarifa na usemi wa taarifa hadi usemi halisi akiwa peke yake au katika kikundi, 	<p>kuwasilisha ujumbe? 2. Je, ni mambo gani unayozingatia wakati wa kubadilisha usemi halisi kuwa usemi wa taarifa?</p>
--	--	---	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> • kushirikiana na wenzake kutunga na kutathmini sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa, 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kazi za kikundi na kujadili usemi halisi na wa taarifa. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotambua sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa kwenye matini ya kidijitali. • Kujiamini: mwanafunzi anapomsomea mwenzake sentensi sahili alizotunga za usemi halisi na usemi wa taarifa. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotunga na kutathmini sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa na wenzake. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kutambua sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa anakuza ukakamavu, stahamala na kujiamini. • Maadili ya mtu binafsi: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutumia usemi halisi na wa taarifa katika sentensi kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <p>English: somo hili pia linashughulikia dhana ya usemi halisi na usemi wa taarifa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii. 				

MWONGOZO WA VIGEZO NA VIWANGO VYA KUTATHMINIA ULIOPENDEKEZWA GREDI YA 7

MADA: KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA				
Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
Kuweza kutumia vipengele vya kuzingatia katika usikilizaji. <i>kutumia lugha ya adabu, kutomkata kalima mzungumzaji, ubadilishanaji zamu ufaao, kujibu kwa kujikita katika kiini cha swali/mzungumzo</i>	Anatumia vipengele vifaavyo katika kusikiliza na kujibu mazungumzo kwa wepesi.	Anatumia vipengele vifaavyo katika kusikiliza na kujibu mazungumzo.	Anatumia baadhi ya vipengele vifaavyo katika kusikiliza na kujibu mazungumzo.	Anatumia baadhi ya vipengele vifaavyo katika kusikiliza na kujibu mazungumzo kwa kwa kusdiwa.
Kusikiliza kwa kina <i>(Matamshi ya sauti mbalimbali:/dh/ na /th/, /d/ na /nd/.</i>	Anasikiliza na kutambua sauti lengwa na kuzitamka kwa ufasaha.	Anasikiliza na kutambua sauti lengwa na kuzitamka.	Anasikiliza na kutambua baadhi ya sauti lengwa na kuzitamka.	Anasikiliza na kutambua baadhi ya sauti lengwa na kuzitamka akiongozwa.

<p>Kuweza kusikiliza na kufasiri ujumbe (<i>kutambua ujumbe, kuuhusisha ujumbe katika matini na maisha ya kila siku</i>)</p>	<p>Anasikiliza na kufasiri ujumbe na kuuhusisha na maisha ya kila siku kwa utendeti.</p>	<p>Anasikiliza na kufasiri ujumbe na kuuhusisha na maisha ya kila siku.</p>	<p>Anasikiliza na kufasiri ujumbe na kuuhusisha na maisha ya kila siku kwa kiasi.</p>	<p>Anasikiliza na kufasiri ujumbe na kuuhusisha na maisha ya kila siku kwa kiasi akielekezwa</p>
<p>Kuweza kuzungumza na kujieleza kwa ufasaha (<i>uzungumzaji wa papo kwa papo, uzungumzaji wa kutumia vidokezo, kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo, maamkuzi na maagano,</i>)</p>	<p>Anazungumza na kujieleza kwa ufasaha akizingatia aina mbalimbali za uzungumzaji kwa ubunifu.</p>	<p>Anazungumza na kujieleza kwa ufasaha akizingatia aina mbalimbali za uzungumzaji.</p>	<p>Anazungumza na kujieleza kwa ufasaha akizingatia baadhi ya aina za uzungumzaji.</p>	<p>Anazungumza na kujieleza kwa ufasaha akizingatia baadhi ya aina za uzungumzaji akielekezwa.</p>
<p>Kuweza kuwasilisha utungo wa fasihi simulizi au andishi. (<i>Fasihi andishi na simulizi, nyimbo za watoto na bembelezi, nyimbo za kazi na za dini. Wahusikaa katika nyimbo, lugha katika fasihi,)</i></p>	<p>Anawasilisha utungo wa fasihi simulizi au andishi kwa uketo.</p>	<p>Anawasilisha utungo wa fasihi simulizi au andishi.</p>	<p>Anawasilisha utungo wa fasihi simulizi au andishi kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vya tungo za fasihi.</p>	<p>Anawasilisha utungo wa fasihi simulizi au andishi kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vya tungo za fasihi kwa kusaidiwa.</p>

MADA: KUSOMA				
Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
Kuweza kusoma kwa ufahamu – Vifungu mbalimbali k.v. simulizi, mjadala, shawishi (<i>ujumbe na msamiati</i>)	Anasoma vifungu vya aina mbalimbali na kutambua ujumbe na msamiati kwa utendeti.	Anasoma vifungu vya aina mbalimbali na kutambua ujumbe na msamiati.	Anasoma baadhi ya vifungu na kutambua ujumbe na msamiati.	Anasoma baadhi ya vifungu na kutambua ujumbe na msamiati kwa kiasi.
Kuweza kusoma kwa kina. (<i>Novela: maudhui, dhamira, mandhari, ploti, wahusika, mbinu za lugha</i>)	Anasoma tamthilia na kutambua maudhui, dhamira, mandhari, ploti, wahusika na mbinu za lugha kwa utendeti.	Anasoma tamthilia na kutambua maudhui, dhamira, mandhari, ploti, wahusika na mbinu za lugha	Anasoma tamthilia na kutambua baadhi ya yafuatayo; maudhui, dhamira, mandhari, ploti, wahusika na mbinu za lugha	Anasoma tamthilia na kutambua baadhi ya yafuatayo; maudhui, dhamira, mandhari, ploti, wahusika na mbinu za lugha kwa kusaidiwa.
Kuweza kusoma kwa ufasaha. (<i>matamshi bora, kiwango kifaacho cha sauti, kasi ifaayo, ishara zifaazo</i>)	Anasoma kwa kuzingatia vipengele vya kusoma kwa ufasaha na kina.	Anasoma kwa kuzingatia vipengele vya kusoma kwa ufasaha.	Anasoma kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vya kusoma kwa ufasaha.	Anasoma kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vya kusoma kwa ufasaha kwa kuelekezwa.

Kuweza kusoma kwa mapana. <i>(kutambua na kuchagua matini ya kusoma, kutambua ujumbe, msamiati na matumizi ya lugha)</i>	Anasoma matini ya kujichagulia na kutambua ujumbe na matumizi ya lugha kwa mapana.	Anasoma matini ya kujichagulia na kutambua vipengele vinavyozingatiwa.	Anasoma matini ya kujichagulia na kutambua baadhi ya vipengele vinavyozingatiwa.	Anasoma matini ya kujichagulia na kutambua baadhi ya vipengele vinavyozingatiwa kwa kusaidiwa.
Kuweza kutambua vipengele vya ufupisho na kufupisha matini.	Anatambua vipengele vya ufupisho na kufupisha matini kwa utendeti.	Anatambua vipengele vya ufupisho na kufupisha matini.	Anatambua baadhi ya vipengele vya ufupisho na kufupisha matini.	Anatambua baadhi ya vipengele vya ufupisho na kufupisha matini kwa kuongozwa.

MADA: KUANDIKA

Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
Kuweza kutumia viakifishi mbalimbali <i>(herufi kubwa na kikomo, kiulizi, koma, mshazari)</i>	Anatumia alama ya hisi, herufi kubwa, kikomo, mtajo na mshazari kikamilifu na kwa wepesi.	Anatumia alama ya hisi, ritifaa, mtajo na mshazari kikamilifu.	Anatumia baadhi ya alama za kuakifisha mshazari kikamilifu.	Anatumia baadhi ya alama za kuakifisha mshazari kwa kusaidiwa.
Kuweza kuandika aina mbalimbali za insha za kubuni. <i>(vidokezo,</i>	Anaandika aina mbalimbali za insha kwa kuzingatia vipengele vifaavyo	Anaandika aina mbalimbali za insha kwa kuzingatia	Anaandika aina mbalimbali za insha kwa kuzingatia baadhi	Anaandika aina mbalimbali za insha kwa kuzingatia baadhi ya vipengele

MADA: KUANDIKA

Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
<i>masimulizi, mdokezo, maelekezo, picha, maelezo,)</i> kwa kuzingatia vipengele vifuatavyo: lugha, mandhari, wahusika na sifa zifaazo za uandishi, mpangilio wa hatua za insha ya maelekezo, msamiati.	vya uandishi kwa utendeti.	vipengele vifaavyo vya uandishi.	ya vipengele vifaavyo vya uandishi.	vifaavyo vya uandishi kwa kuongozwa.
Kuweza kuandika aina mbalimbali za insha za kiuamilifu. (<i>barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko, hotuba, barua ya kuomba msamaha, hotuba ya kupasha habari, baruapepe</i>) kwa kuzingatia vipengele vifuatavyo: muundo, ujumbe, mtindo na kanuni	Anaandika aina mbalimbali za insha za kiubunifu kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya uandishi kwa utendeti.	Anaandika aina mbalimbali za insha za kiubunifu kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya uandishi.	Anaandika baadhi ya insha za kiubunifu kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vifaavyo vya uandishi.	Anaandika baadhi ya insha za kiubunifu kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vifaavyo vya uandishi kwa kuongozwa.

MADA: KUANDIKA				
Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
zifaazo za uandishi, sifa za mtu.				

MADA: SARUFI				
Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
Kuweza kutambua na kutumia aina mbalimbali za maneno katika lugha ya Kiswahili. <i>(Aina mbalimba za maneno; Nomino za pekee na za kawaida, Nomino za makundi na za Dhahania, Nomino za wingi na za Vitenzi-jina, Vitenzi vikuu, vitenzi visaidizi, vitenzi vishirikishi)</i>	Anatambua na kutumia aina mbalimbali za maneno katika lugha ya Kiswahili kwa uketo.	Anatambua na kutumia aina mbalimbali za maneno katika lugha ya Kiswahili.	Anatambua na kutumia baadhi ya aina za maneno katika lugha ya Kiswahili.	Anatambua na kutumia baadhi ya aina za maneno katika lugha ya Kiswahili kwa kuelekezwa.

MADA: SARUFI				
Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
Kuweza kutambua na kutumia viambishi vya nyakati na hali katika vitenzi. (wakati uliopo hali ya kuendelea, uliopita hali ya kuendelea na ujao)	Anatambua na kutumia viambishi vya nyakati na hali katika vitenzi kwa uketo.	Anatambua na kutumia viambishi vya nyakati na hali katika vitenzi.	Anatambua na kutumia baadhi ya viambishi vya nyakati na hali katika vitenzi.	Anatambua na kutumia baadhi ya viambishi vya nyakati na hali katika vitenzi kwa kuelekezwa.
Kuweza kutambua viambishi vya ngeli, ngeli za nomino na kutumia upatanisho wa kisarufi ipasavyo. (A-WA, U-I, KI-VI na LI-YA)	Anatambua viambishi vya ngeli, ngeli za nomino na kutumia upatanisho wa kisarufi ipasavyo na kwa utendeti.	Anatambua viambishi vya ngeli, ngeli za nomino na kutumia upatanisho wa kisarufi ipasavyo.	Anatambua baadhi ya viambishi vya ngeli, ngeli za nomino na kutumia upatanisho wa kisarufi ipasavyo.	Anatambua baadhi ya viambishi vya ngeli, ngeli za nomino na kutumia kwa kiasi upatanisho wa kisarufi ipasavyo.
Kuweza kutambua vinyume vya nomino na vivumishi kuvitumia katika matini.	Anatambua vinyume vya nomino na vivumishi na kuvitumia katika matini kwa ubunifu.	Anatambua vinyume vya nomino na vivumishi na kuvitumia katika matini.	Anatambua vinyume vya baadhi ya nomino na vivumishi na kuvitumia katika matini.	Anatambua vinyume vya baadhi ya nomino na vivumishi na kuvitumia katika matini kwa kusaidiwa.

MADA: SARUFI				
Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
Kuweza kutambua na kutumia vitenzi katika kauli mbalimbali. (kutenda, kutendea na kutendwa)	Anatambua na kutumia vitenzi katika kauli mbalimbali kwa wepesi.	Anatambua na kutumia vitenzi katika kauli mbalimbali.	Anatambua na kutumia vitenzi katika baadhi ya kauli.	Anatambua na kutumia vitenzi katika baadhi ya kauli kwa kusaidiwa.
Kuweza kutambua na kutumia sentensi sahili na ambatano.	Anatambua na kutumia sentensisentensi sahili na ambatano katika matini kwa uketo.	Anatambua na kutumia sentensi sentensi sahili na ambatano katika matini.	Anatambua na kutumia baadhi ya sentensi sahili na ambatano katika matini.	Anatambua na kutumia baadhi ya sentensi sentensi sahili na ambatano katika matini kwa kuelekezwa.
Kuweza kutambua maneno yaliyokanushwa, viambishi vya ukanushaji na kukanusha maneno kwa kuzingatia wakati uliopita, uliopo na ujao	Anatambua maneno yaliyokanushwa, viambishi vya ukanushaji na kukanusha kwa kuzingatia wakati uliopita, uliopo na ujao ipasavyo na kwa wepesi.	Anatambua maneno yaliyokanushwa, viambishi vya ukanushaji na kukanusha kwa kuzingatia wakati uliopita, uliopo na ujao ipasavyo.	Anatambua maneno yaliyokanushwa, viambishi vya ukanushaji na kukanusha kwa kiasi kwa kuzingatia wakati uliopita, uliopo na ujao ipasavyo.	Anatambua maneno yaliyokanushwa, viambishi vya ukanushaji na kukanusha kwa kiasi kwa kuzingatia wakati uliopita, uliopo na ujao kwa kusaidiwa.

MADA: SARUFI

Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
Kuweza kutambua na kutumia nomino katika hali ya ukubwa.	Anatambua na kutumia nomino katika hali ya ukubwa kwa ufasaha.	Anatambua na kutumia nomino katika hali ya ukubwa.	Anatambua na kutumia baadhi ya nomino katika hali ya ukubwa.	Anatambua na kutumia baadhi ya nomino katika hali ya ukubwa akielekezwa.
Kuweza kutumia usemi halisi na usemi wa taarifa.	Anatumia usemi halisi na usemi wa taarifa katika matini kikamilifu kwa wepesi.	Anatumia usemi halisi na usemi wa taarifa katika matini kikamilifu	Anatumia kwa kiasi usemi halisi na usemi wa taarifa katika matini kikamilifu.	Anatumia kiasi usemi halisi na usemi wa taarifa katika matini kwa kuongozwa.

MWONGOZO WA MIRADI YA SHUGHULI YA HUDUMA YA KIJAMII INAYOCHANGIA UJIFUNZAJI KATIKA GREDI YA SABA

UTANGULIZI

Shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji (CSL) ni mkakati wa kujifunza kwa vitendo ambao unaunganisha ujifunzaji darasani na huduma kwa jamii ili kuwezesha wanafunzi kufikiri, kupata uzoefu, na kujifunza kutoka kwa jamii. Shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji ni mmojawapo wa mada katika Somo la Kijamii. Mwalimu wa Somo la Kijamii atatarajiwa kuratibu walimu kutoka masomo mengine ili kutekeleza shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji ya darasani. Wanafunzi watatarajiwa kutumia maarifa, ujuzi, mitazamo, na maadili kutoka masomo mengine ili kutekeleza shughuli ya huduma ya kijamii iliyounganishwa. Wanafunzi watashiriki katika mradi mmoja wa pamoja wa darasa wa CSL wakifuata hatua sita kama ifuatavyo:

Hatua	Maelezo
Hatua ya 1	Utambuzi wa Tatizo Wanafunzi wanachunguza jamii yao ili kuelewa changamoto zinazokabiliwa na athari zake kwa wanajamii.
Hatua 2	Kubuni Suluhisho Wanafunzi huaandaa njia ya kushughulikia changamoto iliyotambuliwa.
Hatua 3	Mpango wa Mradi Wanafunzi wanagawana majukumu, kutengeneza orodha ya shughuli zitakazofanywa, kuandaa rasilimali zinazohitajika kwa ajili ya kutekeleza mradi, na kuweka ratiba za utekelezaji.

Hatua 4	Utekelezaji Wanafunzi wanatekeleza mradi na kuweka idhibati wa kazi iliyofanywa.
Hatua 5	Kuonyesha Mradi na Kuandika Ripoti Maonyesho ni pamoja na kuonyesha vitu vya mradi wa wanafunzi kwa jamii na kutafakari kuhusu maoni wanayopokea. Wanafunzi wanandika ripoti inayoelezea shughuli za mradi wao na mafunzo waliyopata kutokana na maoni waliyopewa.
Hatua 6	Tafakuri Wanafunzi wanapitia kazi yote ya mradi kujifunza kutokana na changamoto walizokubana nazo. Wanahusisha kazi ya mradi na dhana za masomo, wakiangazia jinsi dhana hizo ziliwasaidia kutekeleza mradi pamoja na jinsi mradi ulivyosaidia kuimarisha uelewa wao wa dhana za masomo.

TANBIHI: Hatua hizi zitapangwa kwa muda katika mihula mitatu ya kalenda ya masomo.

Tathmini ya miradi ya shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji (CSL)

Tathmini kwa ajili ya mradi wa CSL uliunganishwa utafanywa kwa njia ya tathmini ya mara kwa mara. Tathmini itazingatia mchakato na matokeo ya mwisho. Hii inajumuisha kutathmini kila hatua ya maendeleo ya mradi wa darasa wa CSL. Itatazama vipengele vitatu, yaani: ujuzi kutoka masomo mbalimbali uliotumika katika kutekeleza mradi, umilisi wa kimsingi uliokuzwa, na maadili yaliyokuzwa.

MUHTASARI WA MBINU ZA KUTATHMINI, NYENZO ZA KUFUNDISHIA NA MAPENDEKEZO YA SHUGHULI NYINGINE ZILIZORATIBIWA ZA UJIFUNZAJI

Mada	Mapendekezo Ya Mbinu Za Kutathmini	Mapendekezo Ya Nyenzo Za Kufundishia	Mapendekezo Ya Shughuli Nyingine Zilizoratibiwa Za Ujifunzaji
KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA	a) Kumakinikia jinsi mwanafunzi anavyotumia lugha katika mawasiliano b) Kujibu maswali c) Maigizo d) Kutambua k.m. kwenye orodha e) Kuambatanisha maneno na majibu f) Mijadala g) Mazungumzo h) Matumizi ya ishara za mwili k.v. ishara za uso, za mikono na mabega kuimarisha masimulizi yake i) Wanafunzi kufanyiana tathmini	<ul style="list-style-type: none"> • Chati • Michoro na picha • Mgeni mwalikwa • Vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video) • Mti maneno • Kapu maneno • Vitabu mbalimbali 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya kikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali

KUSOMA	<ul style="list-style-type: none"> a) Kutunga sentensi k.m. kwa kutumia msamiati lengwa b) Kujibu maswali k.m. katika ufahamu c) Kutoa muhtasari wa ufahamu au matini yaliyosomwa d) Kusoma kwa sauti e) Wanafunzi kufanyiana tathmini f) Potfolio g) Shajara 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarakilishi/vipakatalishi • Kinasasauti • Rununu • Projekta • Kamusi mbalimbali 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya kikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali
KUANDIKA	<ul style="list-style-type: none"> a) Kuandika tungo mbalimbali b) Wanafunzi kufanyiana tathmini c) Potfolio d) Shajara e) Mijadala kuhusu vidokezo vya insha 	<ul style="list-style-type: none"> • Kielelezo cha insha ya masimulizi • Kielelezo cha insha ya maelezo • Kielelezo cha insha ya maelekezo • Nakala ya barua ya kirafiki • Nakala ya barua rasmi • Barua pepe 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya kikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali

SARUFI	<ul style="list-style-type: none"> a) Kutambua k.m. kwenye orodha b) Kuambatanisha maneno lengwa c) Kujaza mapengo d) Kutunga sentensi e) Kazi mradi 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarakilishi/vipakatalishi • Kinajasauti • Rununu • projekta • Kapu maneno • Mti maneno • Kadi maneno • Picha za vitu mbalimbali • Michoro • Chati • Mabango • Sanamu • Nyenzo halisi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya kikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Ziara za nyanjani 4. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali
---------------	---	--	---